

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՊԱԼԱՏ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԵՉՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«ԴԵՂԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ» ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Հաշվեքննության հիմքը	ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի հունիսի 25-ի թիվ 4/10 որոշում:
Հաշվեքննության օբյեկտը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն:
Հաշվեքննության առարկան	Դեղերի շրջանառության պետական կարգավորմանն ուղղված ֆինանսատնտեսական գործունեություն:
Հաշվեքննությունն ընդգրկող ժամանակաշրջանը	2017 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ:
Հաշվեքննության կատարման ժամկետը	2018 թվականի հուլիսի 6-ից մինչև 2019 թվականի սեպտեմբերի 30-ը ներառյալ:
Հաշվեքննության մեթոդաբանությունը	Իրականացվել է համապատասխանության և կատարողականի հաշվեքննություն: Հաշվեքննության ընթացակարգերը՝ հարցում, արտաքին հաստատում, վերլուծական ընթացակարգ, վերահաշվարկ:
Հաշվեքննության ծավալը	Ընտրանքային կարգով հաշվեքննություն է իրականացվել ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից 2018 թվականին կենտրոնացված կարգով ձեռքբերված դեղերի, պատվաստանյութերի նկատմամբ, ինչպես նաև իրականացվել է ՀՀ ներկրվող դեղերի վերլուծություն:
Հաշվեքննության նպատակը	Հաշվեքննության նպատակն է՝ գնահատել Նախարարության կողմից ձեռք բերված դեղերի գնումների պլանի կազմման և դեղերի քանակի որոշման, դրանց հաշվառման, բաշխման գործընթացների արդյունավետությունը և համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրության պահանջներին, ինչպես նաև ՀՀ ներմուծվող դեղերի հարցերը:
Հաշվեքննությունն իրականացնող կառուցվածքային ստորաբաժանում	Հաշվեքննությունն իրականացվել է ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի առաջին վարչության կողմից, որի աշխատանքները համակարգում է Հաշվեքննիչ պալատի անդամ Դավիթ Չիրուխյանը:

I. ԱՆԿԱՆ ՀԱՇՎԵՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԾԻՔ

Մենք հաշվեքննության ենք ենթարկել ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից, 2017 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2018 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ, ձեռք բերված դեղերի գնումների պլանի կազմման և դեղերի քանակի որոշման, դրանց հաշվառման, բաշխման գործընթացների համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրության պահանջներին, ինչպես նաև ՀՀ ներմուծվող դեղերի հարցերը:

Հաշվեքննողի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է՝ անցկացված հաշվեքննության արդյունքում արտահայտել կարծիք դեղերի գնումների գործընթացի՝ օրենքներին ու իրավական ակտերին համապատասխանության վերաբերյալ:

Մենք հաշվեքննությունն անցկացրեցինք «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի, Աուդիտի բարձրագույն մարմինների միջազգային կազմակերպության ստանդարտների համաձայն: Այդ մեթոդաբանություններով պահանջվում է, որ մենք հետևենք վարքագծի սկզբունքների պահանջներին, և հաշվեքննությունը պլանավորենք և իրականացնենք այնպես, որպեսզի ձեռք բերենք ողջամիտ երաշխիք առ այն, որ դեղերի գնումների գործընթացի իրականացումը զերծ է էական անհամապատասխանություններից և խեղաթյուրումներից:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքի հիմնավորման համար:

Ոչ լիարժեք եզրահանգման հիմք

Հաշվեքննությամբ պարզվել է, որ՝

- Գնումների պլանով նախատեսվել և ձեռք են բերվել համապատասխան առողջապահական ոլորտի գլխավոր մասնագետի կողմից առաջարկված պահանջարկից ավելի դեղերի չափաքանակներ:
- ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսվել և գնումների գործընթացով ձեռք են բերվել դեղեր և լաբորատոր նյութեր (թեստ-երիզներ), որի պահանջարկը չի ձևավորվել համապատասխան առողջապահական ոլորտի գլխավոր մասնագետի կողմից ներկայացված հայտով:
- Նախարարության կողմից չի ապահովվել ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանի պահանջների կատարումը՝ հանգեցնելով կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող դեղերի մասով ներկայացվող պահանջարկի,

գնումների պլանով նախատեսված և փաստացի ծախսված քանակների միջև շեղումների առաջացմանը:

- Որոշ դեպքերում ներմուծող ընկերությունները և ֆիզիկական անձինք ԵԱՏՄ անդամ երկրներից ներմուծել են դեղորայք, սակայն տեղեկատվություն չեն ներկայացրել «Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ին և համապատասխան սահմանված փորձաքննություններ չեն անցել:
- Դեղերի դրոշմապիտակների բազան համադրելով «Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրված ներմուծված դեղերի բազայի հետ ի հայտ են եկել տարբերություններ՝ ներմուծված դեղերի քանակների և տեսակների հետ կապված:

Ոչ լիարժեք եզրահանգում

Մեր կարծիքով, բացառությամբ «Ոչ լիարժեք եզրահանգման հիմք» պարագրաֆում նկարագրված հարցերի հնարավոր ազդեցության՝ դեղերի ձեռք բերման գործընթացը, բոլոր էական առումներով, համապատասխանում է ոլորտը կարգավորող իրավական ակտերին:

Դավիթ Չիբուխչյան՝

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատի անդամ

24 սեպտեմբեր 2019 թվական

ՀՀ հաշվեքննիչ պալատ,

Բաղրամյան փող. 19, ք. Երևան, Հայաստան

II. ԴԵՂՈՐԱՅՔԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒՄ ԱՄԲՈՒԼԱՏՈՐ-ՊՈԼԻԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ, ՀԻՎԱՆՊԱՆՈՑԱՅԻՆ ԲՈՒԺՕԳԵՆՈՒԹՅՈՒՆ ՍՏԱՑՈՂՆԵՐԻՆ ԵՎ ՀԱՏՈՒԿ ԽՄԲԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎԱԾ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ

1. Ընդհանուր մաս

Նախարարությունը «Դեղորայքի տրամադրում ամբուլատոր-պոլիկլինիկական, հիվանդանոցային բուժօգնություն ստացողներին և հատուկ խմբերում ընդգրկված ֆիզիկական անձանց» ծրագրի (հետայսու՝ Ծրագիր) շրջանակներում հիվանդների դեղապահովումն իրականացնում է՝ համաձայն ՀՀ կառավարության 23.11.2006թ. «Անվճար կամ արտոնյալ պայմաններով դեղեր ձեռք բերելու իրավունք ունեցող բնակչության սոցիալական խմբերի և հիվանդությունների ցանկերը հաստատելու մասին» թիվ 1717-Ն և ՀՀ կառավարության 02.05.2013թ. «ՀՀ պետական բյուջեի և այլ միջոցների հաշվին գնվող դեղերի տեխնիկական բնութագրերի կազմման չափորոշիչները հաստատելու մասին» թիվ 502-Ն որոշումների:

Հաշվեքննության ընթացքում ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել են Նախարարության կողմից ձեռք բերված դեղերի գնումների պլանի կազմման և դեղերի քանակի որոշման, դրանց ծախսման, հաշվառման, բաշխման գործընթացների համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրության պահանջներին և ՀՀ ներմուծվող դեղերի հարցերը:

2018 թվականի ՀՀ պետական բյուջեի տարեկան նախահաշվով, ծախսերը պլանավորվել են 2,600,003.0 հազ. դրամ: Տարեկան ճշտված նախահաշվով նախատեսվել է 2,112,790.0 հազ. դրամ կամ պետական բյուջեով նախատեսվածի 81.3%: Տարբերությունը՝ 487,213.0 հազ. դրամ, ՀՀ կառավարության որոշումներով պակասեցվել է ծրագրային գումարից: 2018թ. համար փաստացի ֆինանսավորումը կազմել է 2,111,129.07 հազ. դրամ, իսկ դրամարկղային ծախսը՝ 2,109,352.7 հազ. դրամ: Փաստացի ծախսը կազմել է 2,170,080.07 հազ. դրամ:

Նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով դեղերի գնումներն իրականացվում են հաստատված գնումների պլանի հիման վրա, որը կազմվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանի համաձայն: Դեղերի պահանջարկի հաշվարկման համար ելակետային ցուցանիշ է համարվում՝ Նախարարության գլխավոր մասնագետների՝ ըստ առողջապահության համապատասխան ոլորտների, մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների և դիսպանսերների (հետայսու՝ Գլխավոր մասնագետ) կողմից ներկայացված հայտերը և եզրակացությունները, որոնցում նշվում է համապատասխան հիվանդություններով հաշվառված հիվանդների թիվը, տարվա համար (12 ամիս) անհրաժեշտ դեղերի քանակը, ՀՀ մարզերի և Երևանի բժշկական կազմակերպությունների կողմից եռամսյակային կտրվածքով ներկայացված հաշվետվությունները՝ ըստ առկա մնացորդների, դեղերի

ծախսի, հիվանդների թվի և Նախարարության, մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների, դիսպանսերների անունով, որպես մարդասիրական օգնություն ստացված դեղերի կամ համարժեք փոխարինող դեղերի քանակային մնացորդները: Դեղերի անվանացանկը կազմելիս առաջնահերթությունը տրվում է այն դեղերին, որոնք ըստ հիվանդությունների ընդգրկված են բոլոր բուժման սխեմաներում՝ կախված հիվանդության տեսակից և ընթացքից:

2. Անհամապատասխանության վերաբերյալ գրառումներ

Ըստ առանձին ուղղությունների իրականացված հաշվեքննության արդյունքները ներկայացված են ստորև:

➤ **«Ապետական բյուջեով նախատեսված դեղերի, Գլխավոր մասնագետների պահանջարկի և գնումների պլանով հաստատված դեղերի քանակների, գումարների տարբերության ազդեցությունը նախահաշվի պլանավորման վրա: (Հավելված 1):**

2018թ. «Ապետական բյուջեի նախահաշվով՝ նախատեսված դեղերի քանակները ներկայացվել է պահանջարկից ավելի, որի արդյունքում մեծ գումար է նախատեսվել Ծրագրի նախահաշվում:

2018 թվականի «Ապետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսվել է 2,600,002.6 հազ. դրամի դեղերի ձեռքբերում: Նախահաշվով նախատեսված դեղերի 25 չափաքանակներ՝ 22.03.2018 թվականի թիվ 22 գրությամբ սահմանված՝ «դեղորայքի ձեռք բերման գնման» հայտի, նվազեցվել են 20-ից 60%-ի սահմաններում, իսկ դեղերի 18 չափաքանակ տարեվերջին ավելացվել է 10%-ի չափով: Արդյունքում, տարվա գնումների պլանը սահմանվել է՝ 2,111,172.2 հազ. դրամ: Մասնագետի կողմից առաջարկված պահանջարկից ավելի դեղերի չափաքանակներ: Այսպես.

- *Ինսուլին միջին ազդեցության 10մլ* դեղի համար տարեկան պահանջարկը, Գլխավոր մասնագետի կողմից հիմնավորված, կազմել է 130,000 սրվակ: Նախահաշվով նախատեսվել և գնումների պլանով ձեռք է բերվել 160,000 հատ, կամ 30,000 սրվակ ավելի պահանջարկից՝ **57,870.0** հազ. դրամ արժեքով:

- *Ինսուլին կարճատև ազդեցության 10մլ* դեղի համար տարեկան պահանջարկը, Գլխավոր մասնագետի կողմից հիմնավորված, կազմել է 61,600 սրվակ: Նախահաշվով նախատեսվել և գնումների պլանով ձեռք է բերվել 65,000 հատ, կամ 3,400 սրվակ ավելի պահանջարկից՝ **6,558.6** հազ. դրամ արժեքով:

- *Էպոեֆին բերա 2000ՄՄ* դեղի համար տարեկան պահանջարկը, Գլխավոր մասնագետի կողմից հիմնավորված, կազմել է 71,400 սրվակ: Նախահաշվով նախատեսվել է 89,000 սրվակ, իսկ գնումների պլանով ձեռք է բերվել 72,000 սրվակ, կամ 600 սրվակով ավելի պահանջարկից՝ **2,909.9** հազ. դրամ արժեքով:

- *Լորոզեպամ 2մգ* դեղի պահանջարկը կազմել է 883,728 դեղահատ: Նախահաշվով նախատեսվել է 1,500,000 դեղահատ, սակայն գնումների պլանով գնվել է 1,100,000 հատ կամ 216.272 դեղահատով ավելի պահանջարկից՝ **2,768.3** հազ. դրամ արժեքով:

- *Տրիհեքսիֆենիդիլ 2մլ./Յիկլադոլ/* դեղի համար տարեկան պահանջարկը, Գլխավոր մասնագետի կողմից հիմնավորված, կազմել է 940,000 դեղահատ: Նախահաշվով նախատեսվել է 1,900,000 հատ, իսկ գնումների պլանով ձեռք է բերվել 1,575,200 հատ, կամ 635.200 դեղահատով ավելի պահանջարկից՝ **2,794.9** հազ. դրամ արժեքով:

- *Դիազեպամ 5մլ.* դեղի համար տարեկան պահանջարկը կազմել է 961,848 դեղահատ: Նախահաշվով նախատեսվել է 1,500,000, իսկ գնումների պլանով ձեռք է բերվել 1,296,000 հատ, կամ 334.152 դեղահատով ավելի պահանջարկից՝ **2,138.6** հազ. դրամ արժեքով և այլն:

Արդյունքում, գլխավոր մասնագետի կողմից պահանջված դեղերի չափաքանակների ավելացումները հանգեցրել են 79,810.7 հազ. դրամի դեղերի ավելի գնմանը:

Հաշվերնության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Դեղերի պլանավորումը իրականացվում է հիմք ընդունելով ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014 թվականի 837-Ա հրամանի պահանջները, մասնավորապես՝ 4-րդ կետով սահմանված է, որ դեղերի գնումների պլանի կազմման աշխատանքների համար հիմք են հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետությունում անվճար և (կամ) արտոնյալ պայմաններով դեղերի շրջանառությունը կարգավորող իրավական ակտերը, Հայաստանի Հանրապետության մարզերի և Երևանի բժշկական կազմակերպությունների կողմից եռամսյակային կտրվածքով ներկայացված հաշվետվությունները՝ ըստ հիվանդությունների, հաշվառված հիվանդների թվի, դեղերի ծախսի, առկա մնացորդների վերաբերյալ: Ինչպես նաև նախարարության դեղերի անվանացանկը կազմելիս հաշվի են առնվում առողջապահության նախարարության, մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների, դիսպանսերների անունով որպես մարդասիրական օգնություն ստացված դեղերի կամ համարժեք փոխարինող դեղերի առկա քանակային մնացորդները, դրանց պիտանիության ժամկետները:

ՀՀ առողջապահության նախարարությունը դեղերի պլանավորումը իրականացրել է 15 ամսվա կտրվածքով, հիմք ընդունելով ՀՀ ԱՆ աշխատակազմի ղեկավարի 2017թ. հոկտեմբերի 27 թիվ 3103-Ա հրամանը (կից ներկայացվում է):

Դեղերի պահանջարկի և ձեռք բերված չափաքանակների անհամապատասխանությունների վերաբերյալ հայտնում են, որ՝

1. Միջին ազդեցության ինսուլին 10մլ դեղի 2017 թվականի միջին տարեկան պահանջարկը կազմել է 130 000, որը նախատեսված է 12 ամիսների դեղապահովման համար, պլանավորումը իրականացվել է 160 000 սրվակ դեղի (հաշվի առնելով մնացորդը ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-

ում), այսինքն՝ 15 ամիսների համար՝ հիմք ընդունելով վերոգրյալ հրամանը, ինչպես նաև փարեկան ավելացող հիվանդների քանակը (փարեկան շուրջ 10%) և հաշվի առնելով դեղի կենսական անհրաժեշտությունը շաքարային դիաբետով ինսուլինոկախյալ հիվանդների համար: 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ ԱՆ-ի ՄՕՀԿ-ում առկա մնացորդները կազմել են 41000 սրվակ, որը կազմում է 3,4 ամսվա պաշար:

2. Կարճալու ազդեցության ինսուլին 10մլ դեղի 2017 թվականի միջին փարեկան պահանջարկը կազմել է 61600, որը նախատեսված է 12 ամիսների դեղապահովման համար, պլանավորումը իրականացվել է 65000 սրվակ դեղի (հաշվի առնելով մնացորդը ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-ում), այսինքն՝ 15 ամիսների համար՝ հիմք ընդունելով վերոգրյալ հրամանը, ինչպես նաև փարեկան ավելացող հիվանդների քանակը (փարեկան շուրջ 10%) և հաշվի առնելով դեղի կենսական անհրաժեշտությունը շաքարային դիաբետով ինսուլինոկախյալ հիվանդների համար: 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ ԱՆ-ի պահեստում առկա մնացորդները կազմել է 15 918 սրվակ, որը կազմում է 3 ամսվա պաշար:

3. Էպոեդին բերա դեղի 2017 թվականի միջին փարեկան պահանջարկը կազմել է 71400, որը նախատեսված է 12 ամիսների դեղապահովման համար, պլանավորումը իրականացվել է 72000 սրվակ դեղի (հաշվի առնելով մնացորդը պահեստում), այսինքն 15 ամիսների համար՝ հիմք ընդունելով վերոգրյալ հրամանը, ինչպես նաև փարեկան ավելացող հիվանդների քանակը և հաշվի առնելով դեղի կենսական անհրաժեշտությունը քրոնիկ երիկամային անբավարարություն (երիկամային փոխպարվաստման և (կամ) ծրագրային հեմոդիալիզի դեպքերում) ունեցող հիվանդների համար: 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-ում առկա մնացորդները կազմել են 5500 սրվակ, որը կազմում է 1 ամսվա պաշար:

4. Լորազեպամ 2 մգ դեղի մնացորդը 2018 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-ում 196 872 դեղահատ, միջին փարեկան ծախսը 2017թ-ին՝ 1 100 000 դեղահատ, նախատեսվել է ձեռք բերել 1 500 000 դեղահատ 15 ամսվա համար, սակայն ձեռք է բերվել 1 100 000 դեղահատ հաշվի առնելով առկա մնացորդները: ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-ում առկա մնացորդները կազմում է 2,1 ամսվա պաշար:

5. Ցիկլոպրոլ 2 մգ դեղի մնացորդը 2018 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-ում 352 272 դեղահատ, միջին փարեկան ծախսը 2017թ-ին՝ 1 757 000 դեղահատ, նախատեսվել է ձեռք բերել 1 900 000 դեղահատ 15 ամսվա համար, սակայն ձեռք է բերվել 1 575 200 դեղահատ հաշվի առնելով առկա մնացորդները: ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-ում առկա մնացորդները կազմում է 2,4 ամսվա պաշար:

6. Դիազեպամ 5 մգ դեղի մնացորդը 2018 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ ԱՆ ՀՀ ՄՕՀԿ-ում 207 624 դեղահատ, միջին փարեկան ծախսը 2017թ-ին՝ 1 301 546 դեղահատ, նախատեսվել է ձեռք բերել 1 500 000 դեղահատ 15 ամսվա համար, սակայն ձեռք է բերվել 1 296 000 դեղահատ հաշվի առնելով առկա մնացորդները: ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-ում առկա մնացորդները կազմում է 1,9 ամսվա պաշար:

➤ ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսվել և գնումների գործընթացով ձեռք են բերել դեղեր և լաբորատոր նյութեր (թեստ-երիզներ), որի պահանջարկը չի ձևավորվել համապատասխան Գլխավոր մասնագետի կողմից ներկայացված հայտով:

Այսպես.

- թմրադեղերի (մորֆին, պապավերին, թրիմեպերիդին, մեթադոն) համար գլխավոր մասնագետի կողմից պահանջ չի ներկայացվել, սակայն ներառվել է նախահաշիվ և գնվել

55,468.3 հազ. դրամ ընդհանուր գումարով, տուբերկուլինը՝ 22,750.0 հազ. դրամով, իսկ թեստ-երիզները՝ 44,960.8 հազ. դրամով: Նախահաշվով նախատեսված 13 անվանում դեղերը (իզոնիախիդ, էթամբուտոլ, պիրաինամիդ, ռիֆամպիցին և այլն) 24,735.3 հազ. դրամ ընդհանուր գումարով Նախարարության կողմից կազմակերպված գնումների ընթացակարգերով չեն գնվել:

Նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք բերված դեղերի պահանջակի պլանավորումն իրականացվել է ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանի 2-րդ և 3-րդ կետի պահանջների ոչ ամբողջական կիրառմամբ

Այսպիսով, Նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք բերված դեղերի պահանջակի պլանավորումն իրականացվել է ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանի 2-րդ և 3-րդ կետի պահանջների ոչ ամբողջական կիրառմամբ, համաձայն որի «դեղերի տարեկան պահանջարկի պլանավորման նպատակով գնումների պլանի կազմման աշխատանքները իրականացնելիս

Նախարարությունը հարցումներ է կատարում Նախարարության գլխավոր մասնագետներին՝ ըստ համապատասխան ոլորտների, մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների և դիսպանսերների, որոնց կողմից ներկայացված հայտերում և եզրակացություններում ներկայացվում են համապատասխան հիվանդություններով հաշվառված հիվանդների թիվը և տարվա համար (12 ամիս) անհրաժեշտ դեղերի քանակը նշելով անվանումները, դեղաչափը, չափման միավորը» և չի բխել բյուջետային միջոցների արդյունավետ օգտագործման պահանջից:

Հաշվեքննության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Թմրադեղերի (մորֆին, պապավերին, թրիմեպերիդին) ձեռք բերումը իրականացվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014 թվականի 837-Ա հրամանի պահանջների, մասնավորապես՝ 4-րդ կետով սահմանված է, որ դեղերի գնումների պլանի կազմման աշխատանքների համար հիմք են հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետությունում անվճար և (կամ) արտոնյալ պայմաններով դեղերի շրջանառությունը կարգավորող իրավական ակտերը, Հայաստանի Հանրապետության մարզերի և Երևանի բժշկական կազմակերպությունների կողմից եռամսյակային կտրվածքով ներկայացված հաշվետվությունները՝ ըստ հիվանդությունների, հաշվառված հիվանդների թվի, դեղերի ծախսի, առկա մնացորդների: Մեթադոն դեղի պահանջարկը ներկայացրած բժշկական հաստատության գրությունը կցվում է:

➤ *Կենտրոնացված կարգով դեղերի ձեռքբերման նպատակով Նախարարության կողմից գնումների գործընթացի կազմակերպում.*

2018 թվականի համար Նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով դեղերի ձեռք բերման նպատակով ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսվել է 2,600,003.0 հազ. դրամ: Ընդ որում, հաստատված դեղերի 59 չափաբաժիններից 52-ը պետք է գնվեր «բաց մրցույթով» (ԲՄ) գնումներ կատարելու արդյունքում, իսկ 7

չափաբաժինը՝ «մեկ անձից» (ՄԱ) գնում կատարելու ընթացակարգով, որը ՀՀ կառավարության որոշումներով հաստատված և Նախարարության կողմից արտարժույթով կնքված երկարաժամկետ պայմանագրերով մատակարարումներն են (հակադիաբետիկ դեղեր):

5 չափաբաժին դեղեր և պարագաներ մրցույթի չեն դրվել

Գնումների գործընթացը սկսվել է 03.11.2017 թվականին՝ ՀՀ ԱՆ ԲՄԱՊՁԲ-2018/1/2 ծածկագրով «բաց մրցույթի» հայտարարությամբ, որին արձագանքել է 11 կազմակերպություն:

Նախահաշվով նախատեսված 52 չափաբաժնից մրցույթի է ներկայացվել 47-ը: 5 չափաբաժին դեղեր և պարագաներ (**ԻՖԱ մեթոդով ՄԻԱՎ-ի հայտնաբերման թեստերիզներ, իմունաքրոմատոգրաֆիկ արագ թեստեր, մեթադոն 5մգ, 10մգ, 40մգ**) մրցույթի չեն դրվել: Մասնակիցների կողմից ներկայացված հայտերի բացման և գնահատման արդյունքում գնման ընթացակարգի հաղթողներ են ճանաչվել 27 չափաբաժին դեղերի համար կամ նախատեսված դեղերի 51.9%, իսկ 20 չափաբաժինների մասով հայտարարվել է չկայացած: 27.03.2018 թվականին հաղթող մասնակիցների հետ կնքվել են պայմանագրեր՝ 897,866.9 հազ. դրամ գումարով, իսկ ծառայությունների կատարման վերջնաժամկետ է սահմանվել 25.12.2018 թվականը: Մրցույթի գործընթացի տևողությունը կազմել 144 օր, որի հետևանքով մնացած դեղերի գնումները երկարաձգվել են: Կնքվել է համապատասխան պայմանագրեր՝ նախահաշվով նախատեսված դեղերի քանակների համար:

Հաշվեքննության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Դեղերի գնման ընթացակարգի ամփոփման երկարատև գործընթացը պայմանավորված է ՀՀ ոչ ռեզիդենտ մասնակցի հայտի գնահատմամբ (վերջինս հանդիսանում էր առաջին տեղ զբաղեցրած մասնակից): Մասնավորապես, «ՓԱՐԹՆԵՐՇԻՓ ՖՈՐ ՍԸՓԼԱՅ ՉԵԻՆ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ ԻՆՔ» ընկերությունը գնային առաջարկը ներկայացրել էր արտարժույթով և պայմանագիրը նույնպես պետք էր կնքվել արտարժույթով: Սակայն, ըստ ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից ներկայացված պարզաբանման, «ՓԱՐԹՆԵՐՇԻՓ ՖՈՐ ՍԸՓԼԱՅ ՉԵԻՆ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ ԻՆՔ» ընկերությունը հետ պայմանագիր կնքելիս անհրաժեշտ է սահմանել ՀՀ դրամով առավելագույն պայմանագրային գին՝ հայտերի բացման օրվա դրությամբ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կուրսով: «ՓԱՐԹՆԵՐՇԻՓ ՖՈՐ ՍԸՓԼԱՅ ՉԵԻՆ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ ԻՆՔ» ընկերությունը համաձայն չէր կնքել պայմանագիր՝ ֆիքսելով դրամով պայմանագրային գին, ինչի հետևանքով հայտը մերժվել է և հաղթող է ճանաչվել հաջորդ, երկրորդ տեղ զբաղեցրած մասնակիցը, որից պահանջվել է ներկայացնել որակավորումը հիմնավորող փաստաթղթեր: Այդ իսկ պատճառով երկարաձգվել է գործընթացը:

22.03.2018թ. թիվ 22.2/388582-18 «2018թ. դեղորայքի ձեռքբերման գնման հայտ»-ով, նախահաշվով նախատեսված 25 չափաբաժին դեղերի քանակները նվազեցվել են 20-ից 60%-ի սահմաններում՝ պատճառաբանելով, որ նախահաշվով նախատեսված

քանակների հաշվարկը իրականացվել է 15 ամսվա կտրվածքով: Արդյունքում համաձայնագրերով նվազեցվել է արդեն կնքված և գործող պայմանագրային քանակները:

Հաջորդ գնումների գործընթացը սկսվել է 16.12.2017 թվականին՝ ՀՀ ԱՆ ԲՄԱՊՁԲ-2018/11 ծածկագրով թմրադեղերի (մեթադոն) համար «բաց մրցույթի» հայտարարությամբ, որին արձագանքել է 1 կազմակերպություն: Նախահաշվով նախատեսված մնացորդային 25 չափաբաժնից մրցույթի է ներկայացվել 3-ը: 25.04.2018 թվականին հաղթող մասնակցի հետ կնքվել են պայմանագրեր՝ 34,156.0 հազ. դրամ գումարով, իսկ ծառայությունների կատարման վերջնաժամկետ է սահմանվելով 25.12.2018 թվականը:

Երրորդ գործընթացը սկսվել է 17.04.2018 թվականին՝ ՀՀ ԱՆ ԳՀԱՊՁԲ-2018/23 ծածկագրով «գնանշման հարցում» ընթացակարգով գնումներ կատարելու համար պարբերական մրցույթի հայտարարությամբ, որին արձագանքել է 6 կազմակերպություն: Նախահաշվով նախատեսված մնացորդային 22 չափաբաժնից մրցույթի է ներկայացվել 17-ը: 5 չափաբաժին դեղեր և պարագաներ (**ԻՖԱ մեթոդով ՄԻԱՎ-ի հայտնաբերման թեստերիզներ, իմունաքրոմատոգրաֆիկ արագ թեստեր, գլյուկոմետրի թեստ-երիզներ, ասպարագինազ 1000Մ, ցիտարբին**) մրցույթի չի դրվել: Մասնակիցների կողմից ներկայացված հայտերի բացման և գնահատման արդյունքում գնման ընթացակարգի հաղթողներ են ճանաչվել 2 չափաբաժին դեղերի համար, իսկ 15 չափաբաժինների մասով հայտարարվել է չկայացած: 25.05.2018 թվականին հաղթող մասնակիցների հետ կնքվել են պայմանագրեր՝ 26,509.0 հազ. դրամ գումարով, իսկ ծառայությունների կատարման վերջնաժամկետ է սահմանվելով 25.12.2018 թվականը:

Վերթական գնումների գործընթացը սկսվել է 22.06.2018 թվականին՝ ՀՀ ԱՆ ԳՀԱՊՁԲ-2018/33 ծածկագրով «գնանշման հարցում» ընթացակարգով գնումներ կատարելու համար մրցույթի հայտարարությամբ, որին արձագանքել է 7 կազմակերպություն: Նախահաշվով նախատեսված մնացորդային 20 չափաբաժնից մրցույթի է ներկայացվել 8-ը: Մասնակիցների կողմից ներկայացված հայտերի բացման և գնահատման արդյունքում գնման ընթացակարգի հաղթող է ճանաչվել 5 չափաբաժին դեղի համար, իսկ 3 չափաբաժնի մասով հայտարարվել է չկայացած: 30.07.2018 թվականին հաղթող մասնակցի հետ կնքվել է պայմանագիր՝ 47,441.2 հազ. դրամ գումարով, իսկ ծառայությունների կատարման վերջնաժամկետ է սահմանվելով 25.12.2017 թվականը:

2018 թվականի համար դեղերի ձեռքբերման վերջին գործընթացը՝ 16.11.2018թ. ՀՀ Ֆինանսների նախարարություն ուղղված՝ 18 անվանում դեղերի չափաքանակների մինչև 10% ավելացման անհրաժեշտության մասին գրությունն է՝ 25,362.5 հազ. դրամ ընդհանուր գումարով:

Արդյունքում, նախահաշվով նախատեսված մնացորդային 13 չափաբաժին դեղերը՝ (ցիտարբին, L-ասպարագինազ-5000 և 10000,

իզոնիաիդ, էթամբուտոլ, իզոնիազիդ, պիրազինամիդ, ռիֆամպիցին և այլն) 24,735.3 հազ. դրամ գումարով Նախարարության կողմից կազմակերպված գնումների ընթացակարգերով չեն գնվել:

Ընդ որում, Նախարարության կողմից կազմակերպված մրցույթներում որոշ դեղեր պարբերաբար չեն ընդգրկվել գնումների գործընթացում:

Հաշվեքննության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Հակաբուբերկուլյոզային դեղեր՝ էթամբուտոլ, իզոնիազիդ, ռիֆամպիցին, պիրազինամիդ և այլ հակաբուբերկուլյոզային դեղերը ձեռք են բերվել «Տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ազգային կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, վերջինիս դրամաշնորհ հարկացնելու միջոցով, հիմք ընդունելով՝ ՀՀ կառավարության 2018 թվականի ապրիլի 12-ի թիվ 489-Ն որոշումը:

➤ **Պլանի կազմման ընթացքում առողջապահության ոլորտների գլխավոր մասնագետների, դիսպանսերների և մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների կողմից ներկայացվող դեղերի պահանջարկի ձևավորումը (հավելված 2)**

Գլխավոր մասնագետների, դիսպանսերների և մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների կողմից ներկայացվող դեղերի պահանջարկը հաշվարկներով հիմնավորված չէ և հիվանդների թվի տարանջատումներին համարժեք չի փոփոխվում: Ընդ որում, մեծամասամբ գնվող դեղերի քանակները՝ հիվանդների թվի համեմատ, աճել են առաջանցիկ տեմպերով:

Օրինակ՝

- *Մետֆորմին 500 մգ* դեղի պահանջարկը 2017-2018 թվականներին ներկայացվել է համապատասխանաբար՝ 21.000.000 և 26.400.000 հատ, իսկ հիվանդների թիվը՝ 68.000 և 71.660 մարդ, կամ 5.4 %-ով հիվանդների թվի աճի պարագայում մեկ հիվանդի հաշվով դեղի ներկայացված պահանջարկն աճել է 19.3 %-ով:

- *Գլխմեպիրիդ 2մգ/500 մգ* դեղի պահանջարկը 2017-2018 թվականներին ներկայացվել է համապատասխանաբար՝ 18.000.000 և 12.300.000 հատ, հիվանդների թիվը՝ 68.000 և 71.660 մարդ, կամ 5.4 %-ով հիվանդների թվի աճի պարագայում մեկ հիվանդի հաշվով դեղի ներկայացված պահանջարկը նվազել է 35.2 %-ով:

- *Ինսուլին մարդու իզոֆան ներարկման լուծույթ 100 ՄՄ/մլ* դեղի մասով 2017 թվականին ներկայացվել է 49.400 հատի, 2018 թվականին՝ 52.250 հատի պահանջարկ, համապատասխանաբար՝ 894 և 866 հիվանդների համար: Արդյունքում, մեկ հիվանդի հաշվով միջին տարեկան պահանջարկը 2017 թվականին կազմել է 55.3 հատ, 2018

թվականին հիվանդների թվի 3.2 %-ով նվազման պարագայում պահանջարկն աճել է 9.0 %-ով և մեկ հիվանդի հաշվով կազմել է 60.3 հատ:

- *Ինսուլին լիզպրո ներարկման լուծույթ 100 ՄՄ/մլ* դեղի մասով 2017 թվականին ներկայացվել է 32.400 հատի, 2018 թվականին՝ 54.250 հատի պահանջարկ, համապատասխանաբար՝ 894 և 866 հիվանդների համար: Արդյունքում, մեկ հիվանդի հաշվով միջին տարեկան պահանջարկը 2017 թվականին կազմել է 36.2 հատ: 2018 թվականին հիվանդների թվի 3.2 %-ով նվազման պարագայում պահանջարկն աճել է 73.0 %-ով և մեկ հիվանդի հաշվով կազմել է 62.6 հատ և այլն:

Հաշվեքննության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Ինսուլինային անալոգներ

2017 թվականին 0-22 տարեկան տարիքային խմբում հաշվառված հիվանդների թիվը կազմել է 808 հիվանդ, պահանջարկը կազմել է ինսուլին լիզպրո դեղի համար 32 400 և ինսուլին իզոֆանի համար՝ 32 400 քարտրիջ, սակայն գրությունում 2017 թվականի համար նշված է 894 հիվանդ, իսկ պահանջարկը *Ինսուլին լիզպրո դեղի համար 32 400* և ինսուլին իզոֆանի համար՝ 49 400 քարտրիջ:

2018թ 0-22 տարեկան տարիքային խմբում հաշվառված հիվանդների թիվը կազմել է 886 հիվանդ, պահանջարկը՝ ինսուլին գլարգին դեղի համար 37 131 քարտրիջ, ձեռք է բերվել 34 877: *Ինսուլին լիզպրո դեղի պահանջարկը 35 125*, իսկ ձեռք է բերվել 34 877: Սակայն գրությունում 2018 թվականի համար նշված է 866 հիվանդ, իսկ պահանջարկը *Ինսուլին լիզպրո դեղի համար 54 250* և ինսուլին իզոֆանի համար՝ 52 250 քարտրիջ:

➤ **Գնումների պլանի ձևավորման ընթացքում գլխավոր մասնագետների, դիսպանսերների և մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների կողմից ներկայացվող դեղերի պահանջարկի, դրանց գնման ծավալների և փաստացի ծախսերի համապատասխանությունը (հավելված 3):**

Նախարարության կողմից չի ապահովվել ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանի պահանջների կատարումը՝ հանգեցնելով կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող դեղերի մասով ներկայացվող պահանջարկի, գնումների պլանով նախատեսված և փաստացի ծախսված քանակների միջև շեղումների առաջացմանը:

Օրինակ՝

- *Ամիպրիպարիլին 25 մգ* դեղի համար տարեսկզբին ունենալով 197.935 հատ մնացորդ 2018 թվականի պահանջարկը ներկայացվել է 447.984 հատի չափով, գնվել է 500.016 հատ, իսկ տարվա փաստացի ծախսը կազմել է 472.134 հատ:

- *Էրիթրոպոէտին բերփա 2000 ՄՄ* դեղի համար տարեսկզբին ունենալով 12.071 հատ մնացորդ 2018 թվականին պահանջարկը ներկայացվել է 71.400 հատ, գնվել է 72.000 հատ, իսկ փաստացի ծախսը կազմել է 58440 հատ:
- *Հիդրոքսիկարբամիդ 500 մգ* դեղի համար տարեսկզբին ունենալով 44.730 հատ մնացորդ 2018 թվականի պահանջարկը ներկայացվել է 90.000 հատ, գնվել է 65.000 հատ, փաստացի ծախսը կազմել է 78.542 հատ:
- *Ցիկլոսպորին /սանդիմուն նեորալ/ 50 մգ* դեղի համար տարեսկզբին ունենալով 15.130 հատ մնացորդ՝ 2018 թվականի պահանջարկը ներկայացվել է 20.000 հատ, գնվել է 10.000 հատ, իսկ տվյալ տարվա փաստացի ծախսը կազմել է 15.820 հատ:
- *Դոքսորուբիցին 10 մգ դեղի* համար տարեսկզբին ունենալով 1078 հատ մնացորդ 2018 թվականին ներկայացվել է 2.800 հատի պահանջարկ, գնվել է նույն քանակությամբ, իսկ փաստացի ծախսը կազմել է 1.543 հատ:
- *Ինտերֆերոն ալֆա 2Ա-3ՄՄ* դեղի համար տարեսկզբին ունենալով 1.241 հատ մնացորդ՝ պահանջարկը 2018 թվականին ներկայացվել է 2.500 հատ, գնվել է 650 հատ, իսկ տարվա ծախսը կազմել է 1.275 հատ:
- *L - ասպարազինազա 10000* դեղի համար տարեսկզբին ունենալով 179 հատ մնացորդ պահանջարկը 2018 թվականին ներկայացվել է 146 հատ, գնում չի կատարվել, իսկ փաստացի ծախսը կազմել է 49 հատ:
- *L - ասպարազինազա 5000 դեղի* համար տարեսկզբին ունենալով 251 հատ մնացորդ պահանջարկը 2018 թվականին ներկայացվել է 365 հատ, գնում չի կատարվել, իսկ փաստացի ծախսը կազմել է 135 հատ:

Գրեթե նույն վիճակն արձանագրվել է նաև *Ինսուլին Ինսուլարարդ/ միջին ազդեցության մարդկային /100ՄՄ/մլ 10մլ, Ինսուլին Միքստարդ/կարճատև և միջին ազդեցության մարդկային /100ՄՄ/ մլ 10 մլ, Ինսուլին մարդու իզոֆան ներարկման լուծույթ 100 ՄՄ/մլ և այլ դեղերի մասով:*

Հաշվերնության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Հաշվի առնելով, որ պետության կողմից ձեռք բերվող և կենսական նշանակություն ունեցող դեղերի մեծ մասը ՀՀ ներկրվում է այլ երկրներից, ինչպես նաև հիվանդների դեղապահովման անընդհատությունը չխախտելու նպատակով՝ ՀՀ առողջապահության նախարարությունը դեղերի պլանավորումը իրականացվել է 15 ամսվա կտրվածքով:

Միաժամանակ հաշվի է առնվում նախկին տարիների փորձը, մասնավորապես չկայացած մրցույթները և արտադրող ընկերությունների կողմից ստացված գրությունները՝ դեղերը ՀՀ չմատակարարելու կամ ընդհանրապես չարտադրելու վերաբերյալ: Այս երևույթը հանդիպում է հակաուռուցքային և արյունաբանական դեղերի ոլորտում (Դոքսորուբիցին, L-ասպարազինազա 5000, 10000 ՄՄ, ինտերֆերոն ալֆա, հիդրոքսիկարբամիդ, ցիկլոսպորին), որոնց անընդհատության խախտումը հանգեցնում է բուժական սխեմաների ընդհատմանը, որի

արդյունքում առաջանում են մի շարք բարդություններ հիվանդների մոտ: Նշենք, որ ընթացիկ տարում որոշ հիվանդությունների մասով բուժական սխեմաները կարող են ենթարկվել փոփոխության: Ընթացիկ տարում դեղերի ձեռք բերված քանակների մնացորդները հաշվի են առնվում հաջորդ տարվա պլանավորման ժամանակ:

➤ **Տվյալ տարվա գնումների ծավալների ձևավորման ընթացքում Նախարարության պահեստում և բժշկական կազմակերպություններում տարեսկզբի դրությամբ առկա դեղերի քանակների հաշվառումը:**

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կենտրոնացված կարգով գնվող դեղերի ընդհանուր ծավալում ամենաբարձր տեսակարար կշիռը պատկանում է հակադիաբետիկ դեղերին՝ 66.5%, ընտրանքային կարգով վերոնշյալ հարցի ուսումնասիրությամբ ընդգրկվել են հենց տվյալ խմբի դեղերը (**հավելված 4**):

Տվյալ տարվա դեղերի գնման համար նախատեսված ծախսերի հաշվին գնվել են իրական պահանջարկը գերազանցող քանակությամբ դեղեր, որոնք բավարարել են նաև հաջորդ տարվա որոշակի քանակության պահանջարկը և որոնց համար պետական բյուջեից յուրաքանչյուր տարի հատկացվել են միջոցներ: Արդյունքում, տարեցտարի գնված դեղերի բաշխումից հետո առաջացել են մեծաքանակ մնացորդներ:

Այդուհանդերձ, դեղի կուտակումների վերացման նպատակով 2018 թվականին *դեղերի գնման չափաքանակների կրճատումը՝ դրական, բայց ոչ բավարար ազդեցություն են ունեցել իրավիճակի վրա: Այսպես՝*

- *Ինսուլին Գլարգին 100ՄՄ, Յմլ դեղի* , համար 2018 թվականի տարեսկզբին ունենալով 30.602 հատ մնացորդ, համաձայն պայմանագրի, գնվել է ևս 34.877 հատ: Փաստացի ծախսը կազմել է 31.781 հատ՝ տարելերջին առաջացնելով 47.315 հատ կամ 261.689.8 հազ. դրամի մնացորդ (17.8 ամիս)¹:

- *Գլիկլազիդ 60 մգ/Դիաբետոն MR60 մգ դեղի* համար 2018 թվականին հաշվի չի առնվել տարեսկզբին առկա 5.184.244 հատ մնացորդը, գնվել է 12.658.200 հատ, տարվա

¹ Համաձայն ՀՀ ԱՆ «դեղորայքային քաղաքականության և բժշկական տեղնուլոգիաների» վարչության կողմից ներկայացված տեղեկանքի «շաքարային դիաբետի բուժման համար որպես բազալ ինսուլիններ օգտագործվում են միջին ազդեցության ինսուլիններ (հումուլին NPH) և ինսուլինի երկարատև ազդեցության անալոգներ (գլարգին): Նրանք տարբերվում են իրենց ազդեցության տևողությամբ՝ Հումուլին NPH ազդում է 8-12 ժամ և ներարկվում է օրը 2 անգամ, իսկ Գլարգինը ազդում է մինչև 24 ժամ և ներարկվում է օրը 1-2 անգամ, որը և հանդիսանում է իր առավելությունը: Վերը նշվածից պարզ է դառնում, որ այս ինսուլինները չեն կարող միաժամանակ օգտագործվել, քանի որ երկուսն էլ հանդիսանում են բազալ ինսուլիններ: Այս դեղերը օգտագործվում են նույն նպատակով և նույն շահառուների համար և չեն կարող դիտարկվել որպես տարբեր ապրանքներ, քանի որ փոխարինվել են 2017-2018թթ. մեկը մյուսով՝ իզոֆան ինսուլինը գլարգին ինսուլինով»:

փաստացի ծախսը կազմել է 12.636.762 հատ, իսկ տարեվերջի մնացորդը՝ 5.205.916 հատ (163.465.762 հազ. դրամ), որը կազմում է մոտ 5 ամսվա ծախսը:

- *Ինսուլին միջին ազդեցության 100 ՄՄ, 10 մլ դեղի* համար 2018 թվականի տարեսկզբին ունենալով 62.674 հատի մնացորդ կնքվել է 160.000 հատի պայմանագիր, փաստացի ծախսը կազմել է 139.669 հատ՝ որից տարեվերջի մնացորդը կազմել է 83.005 հատ (160,033.6 հազ. դրամ)՝ հաջորդ տարվա համար ապահովելով մոտ 7.1 ամսվա պահուստ:

- *Ինսուլին 30/70 կարճափուլ/միջին ազդեցության խառնուրդ 100 ՄՄ, 10 մլ 2018 թ.* տարեսկզբին ունենալով 7.498 հատի մնացորդ կնքվել է 25.000 հատի պայմանագիր, ծախսվել է 21.361 հատ, իսկ տարեվերջի մնացորդը կազմել է 11.137 հատ (21.472.1 հազ. դրամ)՝ հաջորդ տարվա համար ապահովելով շուրջ 6.3 ամսվա պահուստ:

- *Ինսուլին լիզարոն ներարկման լուծույթ 100 ՄՄ, 3 մլ դեղի* մեծաքանակ մնացորդը՝ 37.426 հատի չափով հաշվի չի առնվել, 2018 թվականին՝ պայմանագրով գնվել է 34.877 հատ դեղ, փաստացի ծախսը կազմել է 33.675 հատ՝ տարեվերջին առաջացնելով 38.628 հատի կամ 191.154.5 հազ. դրամի մնացորդ (13.8 ամիս):

- *Դեսմոպրեսին քթակաթիլներ 0.1 մգ/մլ դեղի* համար տարեսկզբին ունենալով 2.169 հատ մնացորդ՝ պահանջարկը 2018 թվականին ներկայացվել է 6.765 հատ, գնվել է 3.270 հատ, փաստացի ծախսը կազմել է 3.855 հատ՝ տարեվերջին առաջացնելով 1,584 հատի կամ 7,443.2 հազ. դրամի մնացորդ (4.93 ամիս):

Հաշվերնության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Ինսուլինային անալոգների մնացորդները նախատեսվում է ծախսել հաջորդ ամբողջ տարվա ընթացքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ինսուլինային անալոգների գնումը կատարվել է ոչ թե 2015 թվականի առաջին եռամսյակում ինչպես սովորաբար, այլ ինսուլինի յուրաքանչյուր չափաքանակը ձեռք է բերվել տարվա 2-րդ կիսամյակում՝ հաջորդ ծրագրային տարվա համար: Փաստացի ստացվում է, որ ի տարբերություն օրացույցային տարվա ծրագրային տարին դիտարկվում է նոյեմբերից մինչև հաջորդ տարվա նոյեմբերը, ներառյալ 3 ամսվա պաշարը:

Համապատասխան հավելվածում, «պաշարների սպառման ժամկետ» աղյուսակում ամիսների հաշվարկի համար վերցվել է ընթացիկ տարվա փաստացի ծախսերը, առանց հաշվի առնելու պլանավորվող տարվա ընթացքում հիվանդների թվի աճը և դեղերի քանակներ ծախսերի ավելացումը, որը կազմում է շուրջ 10%:

Հաշվարկները ցույց են տվել, որ միայն հակադիաբետիկ դեղերի մասով 2018 թվականին պետական բյուջեի միջոցների հաշվին կատարված 1.404.912.4 հազ. դրամի գնումներից տարեվերջի մնացորդը կազմել է 886,002.1 հազ. դրամ (63.1 %-ը):

➤ 2018 թվականին Նախարարության կողմից ձեռք է բերվել մեթադոն 10մգ և 40մգ՝ 170,000 հատ դեղ՝ 32,356.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով: Տվյալ դեղը չի ծախսվել և հաշվառվել է որպես մնացորդ: Արդյունքում, Նախարարության կողմից 2018 թվականին

հատկացված բյուջետային միջոցների տնտեսման փոխարեն, կատարվել են ծախսեր՝ 2019 թվականի համար նախատեսված դեղորայքի գնման նպատակով:

Հաշվեքննության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

Մեթադոնային փոխարինող բուժման ծրագրում ընդգրկված 500 հիվանդի հաշվով 10մգ և 40մգ մեթադոնի տարեկան պահանջարկի գնահատված արժեքը կազմում է շուրջ 153.600,00 հազ. ՀՀ դրամ, որը ձեռք է բերվում ինչպես պետական, այնպես էլ Գլոբալ հիմնադրամի դրամաշնորհային ծրագրերի միջոցներով: Չծախսված 32.356,00 հազ. ՀՀ դրամի մեթադոն 10մգ և 40մգ դեղամիջոցները նախատեսված է եղել որպես պահուստային քանակ հաջորդ տարվա համար:

➤ Կենտրոնացված կարգով ձեռք բերված բոլոր դեղերի մասով 2018 թվականին պետական բյուջեի միջոցների հաշվին կատարված 2,111,172.2 հազ. դրամի գնումներից տարեվերջի մնացորդը կազմել է 1,228,418.7 հազ. դրամ (58.2 %-ը), (հավելված 3):

➤ ՀՀ վերահսկիչ պալատի կողմից ՀՀ առողջապահության նախարարությունում իրականացված 2017 թվականի վերահսկողության արդյունքներով նախարարությանը առաջարկվել էր՝ «բարձրացնել գլխավոր մասնագետների, դիսպանսերների և մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների պատասխանատվությունը կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող դեղերի պահանջարկի և հիվանդների թվի հաշվարկման նկատմամբ, վերանայել ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանի դրույթները՝ կապված դեղորայքի քանակների որոշման մոտեցումների արդիականացման, առկա թերությունների վերացման հետ», ինչպես նաև «միջոցներ ձեռնարկել կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող դեղերի շահառուների թվաքանակի ճշգրտման, հաշվառման բարելավման և դեղերը ստացող ԲԿ-ների կողմից նրանց վերաբերյալ ներկայացվող հաշվետվությունների հավաստիության բարձրացման ուղղությամբ: Վերլուծել գնվող դեղորայքի գծով տարեվերջի մնացորդների առաջացման պատճառները, մշակել միջոցառումներ դրանց վերացման և այդ նպատակով կատարվող բյուջետային ծախսերի արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ»:

Հաշվեքննության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

1. 2019 թվականի մայիսի 30-ին թիվ 642-Ն որոշմամբ սահմանված է, որ Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի միջոցների հաշվին, կենտրոնացված կարգով, իրականացվում է դեղերի ձեռքբերում՝ նախատեսված 15 ամիսների համար:

2. Լրամշակման փուլում է գտնվում ՀՀ առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանը:

3. 2019 թվականին ՀՀ ԱՆ ՄՕՀԿ-մ ներդրման փուլում է գտնվում «Դեղերի լոգիստիկ պահեստ» ծրագիրը, որը կապահովի դեղերի և ԲՆԱ սրացման և առաքման փաստաթղթերի

շարժը, ինչպես նաև կենտրոնացված և որպես մարդասիրական օգնություն ստացված ՀՀ ԱՆ ՄՕՀ-ում և բժշկական հաստատություններում առկա դեղերի և ԲՆԱ-ի շարժը:

III. ՀՀ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ ԿԵՆՏՐՈՆԱՑՎԱԾ ԿԱՐԳՈՎ ԳՆՎԱԾ ԴԵՂԵՐԻ ԲԱՇԽՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Համաձայն 03.12.2018 թվականի թիվ 101/104.4.1/7966-18, 26.11.2018 թվականի թիվ 01/8978-18 և 09.11.2018 թվականի թիվ 01/10.2/4590-18 գրությունների տեղեկատվություն է ստացվել ՀՀ Շիրակի, Լոռու և Արագածոտնի մարզերից կենտրոնացված և մարդասիրական օգնության կարգով ձեռք բերված դեղերի՝ բնակչությանը հասկացված դեղորայքի բաշխման ցուցակների վերաբերյալ: Առանձնացվել են դեղորայք ստացած մարդկանց անուններ և ուղարկվել ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայություն՝ ճշտելու այդ մարդկանց երկրում գտնվելու կամ երկրից բացակայելու փաստերը: ԱԱԾ-ից ստացված տեղեկատվությունը համադրելով մարզերից ստացված դեղորայքի բաշխման ցուցակների տեղեկատվության հետ պարզվեց, որ Շիրակի մարզում 16 բնակիչ (64 անգամ), Լոռվա մարզում 11 բնակիչ (30 անգամ) և Արագածոտնի մարզում 1 բնակիչ (1 դեպք), ստացել են դեղորայք՝ չգտնվելով ՀՀ-ում:

IV. ԻՄՈՒՆԱԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. Ընդհանուր մաս

2018 թվականին ՀՀ պետական բյուջեով ՀՀ առողջապահության նախարարությանը տրամադրվել է 1,825.2 մլն դրամ՝ պատվաստանյութեր և պատվաստանյութերի օժանդակ պարագաներ ձեռք բերելու համար: 2018 թվականի հուլիսի 19-ի թիվ 799-Ն և նույն թվականի օգոստոսի 9-ի թիվ 951-Ն կառավարության որոշումներով ՀՎԿԱԿ-ին (Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոն) պահուստային ֆոնդից տրամադրվել է 344,807.2 հազ. դրամ /unicef-ից պատվաստանյութեր է գնել/ և 28 710.0 հազ. դրամ /Ռուսաստանի Դաշնության Միկրոգեն ընկերությունից պատվաստանյութ է գնել է 1 դոզան 104.7 ռուբլիով/: 2018 թվականին նոյեմբերի 8-ի թիվ 1256-N որոշմամբ 158,800.0 հազ. դրամ ծրագրային գումարից իրականացվել է վերաբաշխում հիվանդանոցային ծրագրերին, իսկ 55,166.1 հազ դրամը պակասեցվել է 2018 թվականի դեկտեմբերի 7-ի ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ծանուցմամբ: Արդյունքում ծրագրի ճշտված պլանը կազմել է 1,237.8 մլն դրամ, իսկ փաստացի ծախսը 1,236.9 մլն. դրամ:

2. Անհամապատասխանության վերաբերյալ գրառումներ

Պլանավորում

1. Գրիպի պատվաստանյութ

Հանրապետությունում մոտ 1 ամիս գրիպի պատվաստանյութ պատվաստանյութ չի եղել

14.09.2018 թվականի (ՀՀ առողջապահության նախարարի 10.09.18 թ. թիվ 2311-Ա հրամանի համաձայն իրականացված իմունականխարգելման ազգային ծրագրի շրջանակներում ձեռք բերված և պահեստավորված պատվաստանյութերի քանակների դիտարկման արդյունքներից) դրությամբ ՀՎԿԱԿ պահեստում գրիպի պատվաստանյութ չի եղել, Երևանի և մարզային հիմնարկներում՝ ընդամենը 10 դոզա: 13.11.2018թ. Sanofi Paster-ից գնվել է 60000 դոզա: Հարկ է նշել, որ միջին ամսեկան ծախսը կազմել է 9167 դոզա: Հայաստանի Հանրապետությունում մոտ 1 ամիս գրիպի պատվաստանյութ չի եղել:

2. Հնգավալենտ/ դիֆթերիա, բջջային կապույտ հազ, փայտացում, հեմոֆիլիա Բ վարակ, հեպատիտ Բ / պատվաստանյութ

14.09.2018թ. ՀՎԿԱԿ-ում մնացորդը կազմել է 153799 դոզա, 10.10.2018թ.-ին գնվել է ևս 30000 դոզա, միջին ամսեկան ծախսը կազմել է 13032 դոզա: Այսինքն, պատվաստանյութը կբավարարի մինչև 2019 թվականի հոկտեմբեր ամիսը: 25.12.2018թ. ԱՆ-ն գնել է 74000 դոզա վեցավալենտ 1,148.5 մլն դրամի պատվաստանյութ (07.11.2018թ.

տրվել է կանխավճար): Հարկ է նշել, որ վեցավալենտը փուլային փոխարինելու է հնգավալենտին և ինակտիվացված պոլիոմելիտի և բերանային պատվաստանյութերին /ինակտիվացված պոլիոմելիտի պատվաստանյութը տրամադրվում է ԳԱՎԻ-ի (Պատվաստանյութերի և պատվաստումների գլոբալ դաշինք) կողմից/: Գնված վեցավալենտը կօգտագործվի մոտ մեկ տարի հետո: 64980 դոլարի պիտանելիության ժամկետը մինչև 31.07.2020 թվականն է, 9020-ինը՝ 31.05.2020 թվականը: Հարկ է նշել, որ ինակտիվացված պոլիոմելիտի պատվաստանյութը 14.09.2018թ. եղել է 19279 դոլա, որից՝ ՀՎԿԱԿ-ում 13794, Երևանում և մարզերում՝ 5475 դոլա, միջին ամսեկան ծախսը՝ 3672 դոլա: Հետևաբար 2019թ. հունվարին կվերջանա պատվաստանյութը:

3. ԿԿԽ /կարմրուկ, կարմրախտ, խոզուկ / պատվաստանյութ

14.09.2018թ. դրությամբ պատվաստանյութի մնացորդը կազմել է 103796 դոլա, որից Երևան և մարզեր 13202 դոլա, ՀՎԿԱԿ 90594 դոլա, միջին ամսեկան ծախսը կազմել է 7906 դոլա: 02.11.2018 թվականին մատակարարվել է 48000 դոլա, $103796+48000=151796$, որը բավարար է 19 ամիս՝ մինչև 31.03.2020թ.:

4. Հակակատաղության պատվաստանյութ

14.09.2018թ. դրությամբ մնացորդը կազմել է 1350 դոլա, որից Երևանում և մարզերում՝ 1315, ՀՎԿԱԿ-ում՝ 35 դոլա: Միջին ամսեկան ծախսը կազմել է 484 դոլա և նոյեմբեր ամսին այս պատվաստանյութը ՀՀ-ում վերջացել է: Պատվաստանյութը ստացվել է 23.12.2018 թվականին:

5. Հեպատիտ Բ /մանկական/ պատվաստանյութ

14.09.2018թ. դրությամբ եղել է 76610 դոլա, որից ՀՎԿԱԿ-ում՝ 70360 դոլա, իսկ Երևանում և մարզերում՝ 6250 դոլա: Միջին ամսեկան ծախսը կազմել է 3699 դոլա, հետևաբար այն կբավարարեր մինչև 21 ամիս (մինչև 05.2020թ.), սակայն 02.11.2018 թ-ին գնվել է ևս 20000 դոլա: Հարկ է նշել, որ 23230 դոլա պատվաստանյութը ժամկետանց դառնալու ռիսկ ունի, քանի որ օգտագործման ժամկետը 23.09.2019 թվականն է, իսկ հաշվարկը ցույց է տալիս, որ 14.09.2018 թվականից հաշված այս պատվաստանյութից կծախսվի 44388 դոլա: Անհասկանալի է դառնում ևս 20000 դոլա գնելու փաստը, որը մատակարարվել է 02.11. 2018 թ.-ին:

Հարկ է նշել, որ պատվաստումը կատարվում է ծնվելուց հետո 24 ժամվա ընթացքում 1 դոլա: Ծնունդների թիվը 2016 և 2017 թվականներին եղել է համապատասխանաբար 40592 և 37700 / վիճ. ծառայություն/, սակայն 2017 թվականին ծախսվել է 46723 դոլա պատվաստանյութ: Պատվաստանյութի մնացորդը 01.01.2017 թվականին եղել է 40139 դոլա, 2017 –ին գնվել է 65000 դոլա, որից 30000 դոլան 20000 հեպատիտ Բ մեծերի պատվաստանյութի փոխարեն: Մնացորդ 01.01.2018 թվականին կազմել է 58416 դոլա: 2018 թվականին գնվել է ևս 62500 դոլա:

6. Հեպատիտ Բ /մեծերի/ պատվաստանյութ

Պատվաստանյութերի ազգային օրացույցի համաձայն ռիսկի խմբերը պետք է պատվաստվեն ըստ հրահանգի, սակայն 2017 , 2018 թվականներին պատվաստանյութ չի գնվել:

8. Պոլիոմելիտի դեմ պատվաստանյութ

14.09.2018թ. դրությամբ մնացորդը կազմել է 283350 դոզա, որից ՀՎԿԱԿ-ում՝ 261410, իսկ Երևանում և մարզերում՝ 16469 դոզա, հետևաբար կբավարարի 17 ամիս, սակայն գնվել է ևս 30000 դոզա/մատակարարվել է 10.10.2018թ./ , որը կբավարարի 19 ամիս (մինչև 31.03.2020թ.)

9. Պապիլոմային վիրուսի դեմ պատվաստանյութ/Gardasil, /

Մարդու պապիլոմավիրուսի դեմ պատվաստանյութը տրամադրվել է ԳԱՎԻ-ի (Պատվաստանյութերի և պատվաստումների գլոբալ դաշինք) կողմից, որպես մարդասիրական օգնություն: 14.09.2018թ. դրությամբ մնացորդը կազմել է 61903 դոզա, ՀՎԿԱԿ-ում՝ 53661, Երևանում և մարզերում՝ 8742 դոզա , միջին ամսեկան ծախսը կազմել է 576 դոզա, հետևաբար պաշարը կբավականացնի 107 ամիս , սակայն պահպանման ժամկետը մինչև 10.12.2019 թվականն է:

Տվյալ տարվա պատվաստանյութերի գնման համար նախատեսված ծախսերի հաշվին գնվել են իրական պահանջարկը գերազանցող քանակությամբ պատվաստանյութեր, որոնք բավարարել են նաև հաջորդ տարվա որոշակի քանակության պահանջարկը և որոնց համար պետական բյուջեից յուրաքանչյուր տարի հատկացվել են միջոցներ: Արդյունքում, գնված պատվաստանյութերի բաշխումից հետո տարեվերջին առաջացել են պատվաստանյութերի մնացորդներ /հավելված 5/:

Հաշվեքննության օբյեկտի կողմից տրված պարզաբանում

1. Գրիպի պատվաստանյութ

Սեզոնային գրիպի պատվաստանյութը պլանավորվում է միայն ռիսկի խմբերի համար /6 ամսականից մինչև 5 տարեկան ազգաբնակչություն, փակ կոլեկտիվներում գտնվող անձինք՝ մանկատան սաներ և սպասարկող անձնակազմ, դպրոց-ինտերնատների աշակերտներ և սպասարկող անձնակազմ), հղիների, քրոնիկ հիվանդների (շնչառական և սիրտ-անոթային համակարգերի, շաքարային դիաբետով, լյարդի, երիկամների քրոնիկ հիվանդություններով հիվանդներ), 65 տարեկանից բարձր տարիքի անձանց, բուժաշխատողների, զորակոչի ենթակա անձանց, տարեցների և հաշմանդամների խնամքի կազմակերպություններում, հոգեկան առողջության կենտրոններում գտնվող անձանց և սպասարկող անձնակազմի/ : Նախատեսվում է պատվաստումները սկսել սեզոնային բարձրացումներից առաջ և ավարտել մինչև սեզոնային բարձրացումների պիկերը՝ նպատակ հետապնդելով բնակչության առավել խոցելի խմբերին պաշտպանել ծանր առողջական խնդիրներից: ՀՀ-ում գրիպի սեզոնը սկսվում է ընթացիկ տարվա հոկտեմբերից և շարունակվում է մինչև հաջորդ տարվա մայիսը՝ հիվանդության պիկը գրանցվում է դեկտեմբեր-փետրվար ամիսներին: Հայաստանը փոքր շուկա է և արտադրողները գերադասում

են առաջնահերթ մատակարարել ավելի մեծ պահանջարկ ունեցող երկրներին: Այդ իսկ պարճառով Հայաստանը միշտ պատվաստումները սկսում է նոյեմբերից ոչ շուտ: Սակայն Հայաստանում գրիպի պատվաստումների պահանջարկը շատ բարձր է և պատվաստումներն ավարտվում են հիմնականում մինչև հունվարը, սակայն եզակի դիմողներին մնացորդային քանակներով պատվաստումները շարունակվում են մինչև մարտ ամիսը: Պատվաստանյութի ընդհանուր պիտանելիության ժամկետը մեկ տարի է և յուրաքանչյուր տարի փոխվում է պատվաստանյութի բաղադրությունը՝ համաձայն ԱՀԿ-ի հանձնարարության(հղում՝ <https://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/en/>): Հետևաբար՝ նպատակահարմար չէ մեծ քանակներով ձեռքբերումը՝ աննպատակ խտրանից խուսափելու նպատակով:

2. Հնգավալենտ /դիֆթերիա, բջջային կապույտ հազ, փայտացում, հեմոֆիլուսային Բ փիպի վարակ, հեպատիտ Բ/ պատվաստանյութ.

Բոլոր պատվաստանյութերի պահանջարկը հաշվարկվում է ընթացիկ տարվա հունիսից մինչև հաջորդ տարվա հունիս ժամանակահատվածի համար, ավելացված 25 տոկոս պահուստ: Մինչդեռ ուսումնասիրության արձանագրությամբ դիտարկվել է մինչև 2018 թվականի դեկտեմբերի վերջը: Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության 2012թ. մայիսին 65-րդ համաժողովում ընդունված որոշման համաձայն նախատեսվում է մինչև 2020 թվականն ապահովել «Աշխարհն առանց պոլիոմիելիտի» կարգավիճակը, որի շրջանակներում երկրները, /այդ թվում նաև՝ Հայաստանը/ 2018 թվականից սկսած աստիճանաբար դադարեցնում են պոլիոմիելիտի կենդանի պատվաստանյութի կիրառումը՝ այն աստիճանաբար փոխարինելով պոլիոմիելիտի ինակտիվացված պատվաստանյութով (հղում՝ http://apps.who.int/gb/dgnp/pdf_files/a65_recl-en.pdf):

Զարգացած երկրներում, ինչպես նաև հետխորհրդային մի շարք երկրներում /Վրաստանում, Մերձբայթյան հանրապետություններում/, այս հարցը լուծվել է հնգավալենտ պատվաստանյութը փոխարինելով վեցավալենտով, որի բաղադրության մեջ մտնում է նաև ինակտիվացված պոլիոմիելիտի պատվաստանյութը՝ հաշվի առնելով հեքսավալենտի մի շարք առավելությունները, մասնավորապես.

-Երեխային ներարկվող պատվաստումների թվի նվազում /հոգեբանական գործոնի բացառում/:

-Հետպատվաստումային ռեակցիաների թվի կրճատում /տեղային, ընդհանուր/ անվտանգ պատվաստումային ծառայություններ:

-Սառցային շղթայի բեռնվածության կրճատում և պատվաստանյութերի անվտանգության ապահովում:

-Պատվաստումների պլանավորման բարելավում /հայտեր, հաշվեկալություններ, գրանցումներ, երեխաների հրավիրում/:

Նախատեսվել է փուլային անցում՝ 2019 թվականին՝ 1 դեղաչափ, 2020 թվականից մնացած դեղաչափերը: 2019 թվականի փետրվարի 1-ից 18 ամսական երեխաների համար նախատեսված հնգավալենտն արդեն փոխվել է վեցավալենտով: Ինչ վերաբերվում է ինակտիվացված պոլիոմիելիտին, ապա 2019 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ առկա քանակությունը 6435 դեղաչափ է: Հարկ է նշել, որ այս պատվաստանյութը երբեք ձեռք չի բերվել պետական բյուջեի միջոցներով: Այն տրամադրվել է ԳԱՎԻ կազմակերպության կողմից: 2019 թվականին /փետրվարին/ ներկրվել է 55080 դեղաչափ, դարձյալ ԳԱՎԻ կազմակերպության օգնությամբ:

3. ԿԿԻ /կարմրուկ, կարմրախտ, խոզուկ/ պատվաստանյութ

Կարմրուկի և կարմրախտի առումով Հայաստանը համարվում է տեղական դեպքերը վերացրած երկիր /ունի էլիմինացված կարգավիճակ, հղում՝ ԱՀԿ տարածաշրջանային սերտիֆիկացնող հանձնաժողովի եզրակացության http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0019/401257/ARM-RUS.pdf?ua=1/:

Էլիմինացված կարգավիճակի պահպանման համար երկրում պարտադիր պետք է ապահովվի պահուստային մշտական պաշար՝ հնարավոր բռնկումներին արագ արձագանքելու

համար: Սա ոչ միայն կարմրուկին է վերաբերվում, այլ ցանկացած պարվաստանյութի, քանի որ պարվաստանյութի արտադրական շրջափուլն ավելի երկար է /մոտ 8 ամիս/ և համաշխարհային շուկայում պահանջարկը մեծ է: Հաշվի առնելով 2013 թվականից Հայաստանին հարևան Վրաստանում և մի շարք եվրոպական երկրներում կարմրուկի լարված համաճարակային իրավիճակը և բռնկումների անընդհատ ծագումը /Վրաստան 2013թ-ին՝ մոտ 15,000 հիվանդացման դեպք, 2018-2019 թվականներին մոտ 5000 դեպք, Ուկրաինայում՝ 2018-ից մինչև այսօր մոտ 55,000 դեպք, Իտալիայում, Գերմանիայում և այլուր անհանգիստ իրավիճակը/ (հղում՝ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/vaccines-and-immunization/publications/surveillance-and-data/measles-and-rubella-elimination-country-profiles/2019>) Հայաստանում մշտապես արագ արձագանքման անհրաժեշտությունը կա: Այսպես 2019 թվականի անցած ամիսների ընթացքում Հայաստանում գրանցվել է կարմրուկի բերովի 5 դեպք, որի կապակցությամբ ՀՀ առողջապահության նախարարի 25.12.2018թ. թիվ 3377 հրամանով իրականացվել են լրացուցիչ պարվաստումներ մինչև 30 տարեկան անձանց շրջանում: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ մինչև 2019 թվականի ամառային զորակոչը ԿԿԽ պարվաստումները կատարվել են 3 տարիքային խմբում՝ 1 և 6 տարեկաններ, ինչպես նաև նախազորակոչային և զորակոչային տարիքի անձինք: Իսկ 2019 թվականից նախազորակոչային և զորակոչային տարիքի անձինք ԿԿԽ-ով կպարվաստվեն միայն 2 դեղաչափի չունեցողները: 2019 թվականի պահանջարկը համապատասխանաբար նվազեցվել է 52,000 դեղաչափի:

4. Հակակատարադոսիայի պարվաստանյութ

Հակակատարադոսիայի պարվաստանյութի անբավարար քանակության խնդիրը ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի մրցույթի չկայացումն էր: Պարվաստանյութերի գլոբալ շուկայում դիտվել է հակակատարադոսիայի պարվաստանյութի անբավարարություն և այդ պարագայում Հայաստանին, որպես փոքր շուկա, առաջնահերթություն չի տրվել:

2019 թվականին լրացուցիչ ներկրվել է 15,000 դեղաչափ:

5. Հեպատիտ Բ /մանկական/ պարվաստանյութ

Վիրուսային հեպատիտ Բ-ի դեմ պարվաստումներն իրականացվում են ոչ միայն նորածիններին, այլ նաև ռիսկի խմբերի շրջանում /բուժաշխատողներ, ուլքեր մասնագիտական գործունեության հետ կապված, շփվում են արյան և դրա բաղադրամասերի հետ, պարբերաբար արյան պատրաստուկներ ստացող, ինչպես նաև հեմոդիալիզի ենթակա անձինք, լյարդի քրոնիկ հիվանդություններ ունեցող, ուռուցքա-արյունաբանական, ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ հիվանդներ, հեպատիտ Բ-ով հիվանդների ընտանիքների անդամներ և այլն/: Վիրուսային հեպատիտ Բ-ի դեմ մանկական պարվաստանյութը ձեռք է բերվում ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի միջոցով զգալի ցածր գնով: Իսկ մեծահասակների համար չի մատակարարվում, քանի որ հիմնադրամը մանկական է: Մեծահասակների և մանկական պարվաստանյութերը նույնն են, միայն կիրառվող դեղաչափն է տարբեր: Երեխաների համար նախատեսված է 0.5մլ դեղաչափ, իսկ մեծահասակների համար՝ 1մլ, այսինքն՝ օգտագործվում է երկու մանկական դեղաչափ /1 մլ=2 * 0.5մլ/: Հիմք ընդունելով վերոհիշյալը, ձեռք է բերվել հեպատիտ Բ-ի դեմ մանկական պարվաստանյութի լրացուցիչ քանակություն ռիսկի խմբերի պարվաստումների իրականացման համար:

6. Հեպատիտ Բ /մեծահասակ/ պարվաստանյութ

Կետ 5-ի պարզաբանումը:

7. Պոլիոմիելիտի դեմ պարվաստանյութ

Ամբողջ աշխարհը, այդ թվում նաև Հայաստանը պոլիոմիելիտի արմատական վերացման գործընթացի շրջանակներում պոլիոմիելիտի բերանային կենդանի պարվաստանյութից անցնում է ինակտիվացված անկենդան պարվաստանյութի կիրառման: Հիմք ընդունելով պոլիոմիելիտի դեմ պարվաստումներում ընդգրկվածության ցածր ցուցանիշները, կենդանի բերանային պոլիոմիելիտից անկենդանի փուլային անցման գործընթացը, անհրաժեշտ է պոլիոմիելիտի դեմ լրացուցիչ պարվաստումներով երեխաների շրջանում ամրապնդել պոլիոմիելիտի նկատմամբ

պաշտպանությունը: Այդ նպատակով ձեռք է բերվել պոլիոմիելիտի դեմ պատվաստանյութի լրացուցիչ քանակություն՝ 18 ամսականից 4 տարեկան երեխաների շրջանում պոլիոմիելիտի դեմ լրացուցիչ պատվաստումներ իրականացնելու համար:

8. Պապիլոմավիրուսային վարակի դեմ պատվաստանյութ /Gardasil/

Մարդու պապիլոմավիրուսի դեմ պատվաստանյութը տրամադրվել է ԳԱՎԻ /Պատվաստանյութերի և պատվաստումների գլոբալ դաշինքի/ կողմից, որպես մարդասիրական օգնություն: ՀՀ պետական բյուջեի միջոցներով պատվաստանյութ ձեռք չի բերվել: Պլանավորվել էր պատվաստանյութը ներդնել 2017 թվականի հունիսից, սակայն պատվաստանյութի առաջին չափաբաժինը ներկրվել է 2017 թվականի սեպտեմբերին: Ներդրվել է 2017 թվականի դեկտեմբերին՝ ուղեկցվելով մինչ ներդրումը և ներդրումից հետո վիթխարի հակապատվաստումային քարոզով, որը ՀՀ բնակչության շրջանում պատվաստանյութի նկատմամբ վախի և սարսափի մթնոլորտ առաջացրեց: Բնակչության վստահության ձեռքբերման նպատակով 2019 թվականի հունվարի 29-ի թիվ 194-Ա հրամանով պատվաստումների տարիքային շեմն ընդլայնվել է և մինչ օրս արդեն իսկ իրականացվել է մոտ 26000 դեղաչափ պատվաստում:

9. Հարկ է նշել, որ պատվաստանյութերի արտադրական շրջափուլը բավական երկար գործընթաց է /մոտ 8 ամիս/ և իր մեջ ներառում է նաև որակի հսկողության փուլ, որի արդյունքում, երբեմն, պատվաստանյութի տվյալ խմբաքանակը կարող է խտրանվել՝ համաշխարհային շուկայում առաջացնելով տվյալ պատվաստանյութի անբավարարություն: Այդ պարագայում Հայաստանին, որպես փոքր շուկա, առաջնահերթություն չի տրվում և Հայաստանում գրանցվում է պատվաստանյութերի ընդհատում: Նման նախադեպեր գրանցվել են նախկինում, օրինակ 2016թ. հանրապետությունում գրանցվել է մենինգակոկային պատվաստանյութի ընդհատում, 2018թ. հակակարաղության պատվաստանյութի ընդհատում, իսկ գլոբալ առումով 2017թ. դիտվել է ԲՅԺ-ի և ինակտիվացված պոլիոմիելիտի դեմ պատվաստանյութերի դեֆիցիտ: Այս իրավիճակներից խուսափելու համար, երկրում պետք է ապահովվել անհրաժեշտ քանակի պատվաստանյութերի առկայությունը՝ տվյալ տարվա ընթացքում ձեռք բերելով հաջորդ տարվա համար անհրաժեշտ պատվաստանյութերը: Այսպիսի մոտեցում է կիրառվում շատ երկրներում, օրինակ՝ Վրաստանում, նպաստելով երկրում պատվաստանյութերի կայուն և անընդհատ մատակարարմանը:

V. ՀՀ ՆԵՐՄՈՒԾՎԱԾ ԴԵՂԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. Ընդհանուր մաս

«Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ից ստացված տեղեկատվության հիման վրա հաշվեքննիչ պալատի կողմից ձևավորվել է տեղեկատվական բազաներ: Այդ բազաները հնարավորություն են ընձեռել վերլուծել ՀՀ տարածք ներմուծված դեղերի ծավալները ըստ տեսակների և առանձին ներմուծումների և ըստ ներմուծողների: Վերլուծության արդյունքում պարզվել է՝

	ԱՄՆ դոլար		
	2016թ.*	2017թ.	2018թ. 1-ին կիսամյակ
ՀՀ ներմուծված դեղորայքի գումարը	100,690,140.5	187,456,266.4	67,387,927.2
<i>որից՝ բարեգործական կարգով</i>	<i>23,982,793.2</i>	<i>99,856,682.2²</i>	<i>22,978,006.9</i>
<i>Այլ նպատակներով (փորձանմուշներ)</i>	<i>161,345.6</i>	<i>259,368.3</i>	<i>207,308.2</i>
Կոմերցիոն նպատակներով ներմուծված դեղորայքի գումարը	76,546,001.7	87,340,216.0	44,202,612.1
որից՝ ԵԱՏՄ անդամ երկրներից ներմուծված դեղորայքի գումարը	6,668,958.1 (8.7%)	9,779,648.1 (11.2%)	5,617,655.0 (12.7%)
Ներմուծում իրականացնող կազմակերպությունների թիվը	97	76	71
Ներմուծված դեղորայքների տեսակների քանակները	3235	3072	2463
ՀՀ-ում գրանցված դեղերի քանակները	4583	4622	4048
ՀՀ նոր գրանցված դեղերի քանակները	996	810	421

Արդյունքից հետևում է, որ ներմուծվող կազմակերպությունների թվի նվազմանը զուգահեռ նվազել են նաև նոր գրանցված դեղերի տեսակների քանակները:

² 2017թ. ՀՀ Առողջապահության նախարարության մարդասիրական օգնության հանրապետական կենտրոնի կողմից բարեգործական նպատակով ներմուծվել է 3000 հապ 65,547,245.9 ԱՄՆ դոլար արժեքով Սովալդի 400մգ դեղամիջոցը:

* համեմատություն իրականացնելու համար արտացոլվել են նաև 2016թ. տվյալները:

Ներմուծված դեղորայքի բազայի (կոմերցիոն նպատակներով) վերլուծության արդյունքում պարզվեց, որ դեղերի շուկայում հիմնականում դերակատարում ունեն 7 ներմուծող կազմակերպությունները³, որոնք միասին ընդհանուր ներմուծել են 2016թ.՝ 55,754,974.7 ԱՄՆ դոլարի (72.84%), 2017թ.՝ 66,906,138.8 ԱՄՆ դոլարի (76.60%) և 2018թ. 1-ին կիսամյակում՝ 34,256,661.2 ԱՄՆ դոլարի (77.50%) դեղորայք: Ինչպես տեսնում ենք նշված 7 կազմակերպությունների կողմից ներմուծվող դեղերի մասնաբաժինն ունի աճի միտում:

Ներմուծված դեղատեսակների վերլուծությունից պարզվեց, որ նշված 7 կազմակերպությունների կողմից ներմուծված դեղերի մեջ էլ՝ մեծ բաժին են կազմում այն դեղատեսակները, որոնք ներմուծվել են միայն նշված 7 կազմակերպությունների կողմից (մնացած ներմուծող ընկերությունների կողմից չեն ներմուծվել), ինչպես նաև՝ առկա են դեղատեսակներ, որոնք ներմուծվել են նշված 7 կազմակերպություններից միայն մեկի կողմից (մենաշնորհային դեղեր) (Աղյուսակ 1):

Դեղեր, որոնք ներմուծել են միայն 7 կազմակերպությունները				Աղյուսակ 1 ԱՄՆ դոլար	
Ներմուծման տարեթիվ	Ամբողջ ներմուծումը	միայն 7 կազմ. կողմից ներմուծվող		միայն 1 ներմուծող	
2016թ.	76,546,001.7	16,862,350.5	22.03%	7,265,671.5	9.49%
2017թ.	87,340,216.0	23,642,605.5	27.07%	8,144,310.0	9.32%
2018թ. 1-ին կիսամյակ	44,202,612.1	13,797,351.5	31.21%	6,689,992.4	15.13%

Աղյուսակից պարզ է դառնում, որ այն դեղատեսակների մասնաբաժին, որոնք ներմուծվել են միմիայն վերը նշված 7 կազմակերպությունների կողմից, նույնպես ունեն աճի միտումներ:

Հավելված 6-ում ներկայացված են (կոմերցիոն նպատակներով) ՀՀ ներմուծված դեղերի ցանկն ըստ ներմուծման երկրների: Աղյուսակից երևում է, որ ՀՀ դեղերը ներմուծվել են հիմնականում Եվրոպական երկրներից:

Հավելված 6-ի վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ դեղերը ամենաշատը ներմուծվել են Վրաստանից:

³ «Նատալի ֆարմ» ՍՊԸ, «Ալֆա ֆարմ» ՓԲԸ, «Ալֆա ֆարմ Իմպորտ» ՓԲԸ, «Ռիխտեր-Լամբրոն» Ն/Չ ՍՊԸ, «Վազա ֆարմ» ՍՊԸ, «Տոնուս-Լես» ՍՊԸ, «Առգո-ֆարմ» ՍՊԸ

Ընդ որում Վրաստանից ներմուծվող դեղերի հիմնական մասը Եվրոպական արտադրության են: Վերջինս վկայում է, որ Եվրոպական արտադրության որոշ դեղեր առավել նպատակահարմար է ներմուծել Վրաստանից:

2016թ., 2017թ. և 2018թ. 1-ին կիսամյակում Վրաստանից ներմուծված դեղորայքը ներկայացված է Աղյուսակ 2-ում:

				Աղյուսակ 2
				ԱՄՆ դոլար
	2016թ.	2017թ.	2018թ. 1-ին կիսամյակ	Ընդամենը
3-րդ երկրի արտադրության դեղեր	2,149,520.4	2,601,451.5	1,100,394.7	5,851,366.6
Եվրոպական արտադրության դեղեր	19,015,139.7	22,159,913.3	12,150,841.7	53,325,894.7
Ընդամենը	21,164,660.1	24,761,364.8	13,251,236.4	59,177,261.3

2. Անհամապատասխանության վերաբերյալ գրառումներ

Համաձայն ՀՀ ՊԵԿ-ից ստացված տեղեկատվության՝ ՀՀ ներմուծված դեղերի տեղեկատվական բազաները համադրելով «Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ից ստացված ՀՀ դեղերի ներմուծման բազաների հետ, պարզվել է, որ առկա են դեպքեր, երբ ներմուծող ընկերությունները և ֆիզիկական անձինք ԵԱՏՄ անդամ երկրներից ներմուծել են դեղորայք, սակայն տեղեկատվություն չեն ներկայացրել «Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ին և համապատասխան սահմանված փորձաքննություններ չեն անցել:

Ներկայումս դեղերը համարվում են դրոշմապիտակներով պիտակավորման ենթակա ապրանք: Դեղերի մասով կիրառվում են նույն դրոշմապիտակները, ինչը կիրառվում է նաև այլ պիտակավորման ենթակա ապրանքների մասով: Դեղերի դրոշմապիտակների բազան համադրելով «Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրված ներմուծված դեղերի բազայի հետ ի հայտ են եկել տարբերություններ՝ ներմուծված դեղերի քանակների և տեսակների հետ կապված:

Ծանոթություն՝ Հաշվեքննության ընթացքում հայտնաբերված վերոգրյալ փաստերը պարունակող արձանագրությունը, «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով, ներկայացվել է հաշվեքննության օբյեկտի ղեկավարին: Վերջինիս կողմից որոշ փաստերի վերաբերյալ ներկայացվել են պարզաբանումներ, որոնք ներկայացված են եզրակացության մեջ:

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

- 2018թ. ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով՝ նախատեսված դեղերի քանակները ներկայացվել է պահանջարկից ավելի, որի արդյունքում մեծ գումար է նախատեսվել Ծրագրի նախահաշվում: 2018 թվականի ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսվել է 2,600,002.6 հազ. դրամի դեղերի ձեռքբերում: Նախահաշվով նախատեսված դեղերի 25 չափաքանակներ՝ 22.03.2018 թվականի թիվ 22 գրությամբ սահմանված՝ «դեղորայքի ձեռք բերման գնման» հայտի, նվազեցվել է 20-ից 60%-ի սահմաններում, իսկ դեղերի 18 չափաքանակ տարեվերջին ավելացվել է 10%-ի չափով: Արդյունքում, տարվա գնումների պլանը սահմանվել է՝ 2,111,172.2 հազ. դրամ (81.2%):
- Գնումների պլանով նախատեսվել և ձեռք են բերվել առողջապահական համապատասխան ոլորտի գլխավոր մասնագետի կողմից առաջարկված պահանջարկից ավելի դեղերի չափաքանակներ: Արդյունքում, գլխավոր մասնագետի կողմից պահանջված դեղերի չափաքանակների ավելացումները հանգեցրել է 79,810.7 հազ. դրամի դեղերի ավելի գնմանը:
- ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսվել և գնումների գործընթացով ձեռք են բերել դեղեր և լաբորատոր նյութեր (թեստ-երիզներ), որի պահանջարկը չի ձևավորվել առողջապահական համապատասխան ոլորտի գլխավոր մասնագետի կողմից ներկայացված հայտով:
- Համապատասխան առողջապահական ոլորտների գլխավոր մասնագետների, դիսպանսերների և մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների կողմից ներկայացվող դեղերի պահանջարկը հաշվարկներով հիմնավորված չէ և հիվանդների թվի տատանումներին համարժեք չի փոփոխվում: Ընդ որում, մեծամասամբ գնվող դեղերի քանակները՝ հիվանդների թվի համեմատ, աճել են առաջանցիկ տեմպերով:
- Տվյալ տարվա դեղերի գնման համար նախատեսված ծախսերի հաշվին գնվել են իրական պահանջարկը գերազանցող քանակությամբ դեղեր, որոնք բավարարել են նաև հաջորդ տարվա որոշակի քանակության պահանջարկը և որոնց համար պետական բյուջեից յուրաքանչյուր տարի հատկացվել են միջոցներ: Արդյունքում, տարեցտարի գնված դեղերի բաշխումից հետո առաջացել են մնացորդներ (1,228,418.7 հազ. դրամ):
- 2018 թվականին Նախարարության կողմից ձեռք է բերվել մեթադոն 10մգ և 40մգ՝ 170,000 հատ դեղ՝ 32,356.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով: Տվյալ դեղը չի ծախսվել և հաշվառվել է որպես մնացորդ: Արդյունքում, Նախարարության կողմից 2018

թվականին հատկացված բյուջետային միջոցների տնտեսման փոխարեն, կատարվել են ծախսեր՝ 2019 թվականի համար նախատեսված դեղորայքի գնման նպատակով:

- Տվյալ տարվա պատվաստանյութերի գնման համար նախատեսված ծախսերի հաշվին գնվել են իրական պահանջարկը գերազանցող քանակությամբ պատվաստանյութեր, որոնք բավարարել են նաև հաջորդ տարվա որոշակի քանակության պահանջարկը և որոնց համար պետական բյուջեից յուրաքանչյուր տարի հատկացվել են միջոցներ: Արդյունքում, գնված պատվաստանյութերի բաշխումից հետո տարեվերջին առաջացել են պատվաստանյութերի մնացորդներ (948,874.1 հազ. դրամ):

Արդյունքում չի պահպանվել ծախսային արդյունավետության սկզբունքը:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

« առողջապահության նախարարությանը՝

- Ապահովել Նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող դեղերի պահանջարկի իրատեսական պլանավորում, որը կբխի բյուջետային միջոցների արդյունավետ օգտագործման պահանջից:
- Բարձրացնել առողջապահության համապատասխան ոլորտի գլխավոր մասնագետների, դիսպանսերների և մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների պատասխանատվությունը կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող դեղերի պահանջարկի և հիվանդների թվի հաշվարկման նկատմամբ, վերանայել « առողջապահության նախարարի 18.04.2014թ. թիվ 837-Ա հրամանի դրույթները՝ կապված դեղորայքի քանակների որոշման մոտեցումների արդիականացման, առկա թերությունների վերացման հետ:
- Միջոցներ ձեռնարկել կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող դեղերի շահառուների թվաքանակի ճշգրտման, հաշվառման բարելավման և դեղերը ստացող ԲԿ-ների կողմից նրանց վերաբերյալ ներկայացվող հաշվետվությունների հավաստիության բարձրացման ուղղությամբ: Վերլուծել գնվող դեղորայքի գծով տարեվերջի մնացորդների առաջացման պատճառները, մշակել միջոցառումներ դրանց նվազեցման և այդ նպատակով կատարվող բյուջետային ծախսերի արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ»:

« կառավարությանը՝

- Միջոցներ ձեռնարկել ԵԱՏՄ անդամ երկրներից դեղորայք ներմուծողների նկատմամբ, որպեսզի «Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից դեղերը համապատասխան սահմանված փորձաքննություններ անցնեն:
- «Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից գրանցվող դեղերի ներմուծման բազայում յուրաքանչյուր դեղատեսակ (հաշվի առնելով դեղաձևը, դեղաչափը և թողարկման ձևը (փաթեթավորումը), արտադրողը, երկիրը) ունենա իր անհատական կոդը, որի օգնությամբ բազայում հնարավոր կլինի լիարժեք և ճշգրիտ վերլուծել ներմուծվող դեղերի բազան, ինչպես նաև դեղերի դրոշմապիտակավորման ժամանակ օգտագործելով նշված կոդը հետագայում հնարավոր կլինի նաև համադրել դրոշմապիտակավորման և դեղերի ներմուծման բազաները և ստուգել տարբերությունները:

- Եվրոպական Միության անդամ երկրներում արտադրված և հաշվառված դեղերի գրանցման գործընթացը պարզեցնել, ինչը հնարավորություն կընձեռնի օրինական կերպով ներմուծել երկրում փաստացի օգտագործվող բազմաթիվ դեղորայք:

- Տարբերակել դեղերի իրացման մասով կիրառվող դրոշմապիտակները: Պետք է ավելացնել հաշվետվողականության համակարգը, որով հարկային մարմիններում (VERO) համակարգի միջոցով հնարավորություն կընձեռնվի հավաքագրել տեղեկատվություն առանձին տեսակների դեղերի քանակների, դրանց իրացումների, տեղաշարժի, մնացորդների վերաբերյալ: Այդ տեղեկատվությունը կփոխանցվի առողջապահական, տեսչական մարմիններին (այդ տեղեկատվությունը հնարավորություն կընձեռնի հետևել դեղերի տեղաշարժին արտադրողից մինչև սպառող) հսկողական մեխանիզմների կիրառման նպատակով:

Հավելված 1

ԳԼԽԱՎՈՐ ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ՀԱՅՏԻ, ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՌԿ ՆԱԽԱՏՍՎԱԾ ԵՎ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՊԼԱՆՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎԱԾ ԴԵՂԵՐԻ ՔԱՆԱԿՆԵՐԻ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, 2018թ.

Հ/Հ	Դեղի ջեներիկ անվանում	Չափման միավոր	Գլխավոր մասնագետի հայտ	ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսված դեղեր			23.03.18թ. N22 Լրամշակված հայտով և գնումների պլանով հաստատված դեղեր			16.11.2018թ. Գր. 10% լրացուցիչ քանակներ		Նախահաշվի քանակի համար. գնումների պլ. %	Քանակների տարբերություն	Գումարների տարբերություն
				Գին	Քանակ	Գումար	գին	Քանակ	Գումար	Քանակ	Գումար			
1	Կարբամազեպին 200մգ	դեղահատ	5,163,550	9.4	1,900,000	17,860,000.0	9.4	1,490,000	14,006,000.0	135,000	1,269,000.0	85.5		0.0
2	Բենզոբարբիտալ 100մգ/Բենզոնալ	դեղահատ	200,400	14.0	300,000	4,200,000.0	14.0	250,000	3,500,000.0	7,000	98,000.0	85.7	-56,600	-792,400.0
3	Տրիֆլուրապերազին 5մգ/Տրիֆտազին/	դեղահատ	1,661,616	4.0	2,200,000	8,888,000.0	4.0	1,500,000	6,060,000.0	150,000	606,000.0	75.0		0.0
4	Կլոզապին/ Ազալեպտին/ 100մգ	դեղահատ	630,850	28.0	740,000	20,720,000.0	27.6	540,000	14,904,000.0	20,000	552,000.0	75.7		0.0
5	Տրիհեքսիֆենիդիլ 2մգ/Տիկլատիլ/	դեղահատ	940,008	4.4	1,900,000	8,360,000.0	4.4	1,432,000	6,300,800.0	143,200	630,100.0	82.9	-635,192	-2,794,844.8
6	Դիազեպամ 5մգ	դեղահատ	961,848	6.4	1,500,000	9,600,000.0	6.4	1,180,000	7,552,000.0	116,000	742,400.0	86.4	-334,152	-2,138,572.8
7	Ամիտրիպտիլին 25մգ	դեղահատ	447,984	8.0	730,000	5,840,000.0	7.8	500,000	3,900,000.0			68.5	-52,016	-405,724.8
8	Լևոմեպրոմազին /Տիզերցին/ 25մգ	դեղահատ	298,000	24.0	410,000	9,840,000.0	24.0	280,000	6,720,000.0	18,000	432,000.0	72.7		0.0
9	Գլիմեպիրիդ 2մգ/500մգ	դեղահատ	12,300,000	14.5	7,082,059	102,477,400.0	14.4	4,200,000	60,270,000.0	420,000	6,027,000.0	65.2		0.0

10	Մետֆորմին հիդրոքլորիդ 1000մգ	դեղահատ	26,400,000	10.30	9,695,000	99,373,800.0	10.0	7,000,000	70,000,000.0	700,000	7,000,000.0	79.4		0.0
11	Հալոպերիդոլ 5մգ	դեղահատ	1,012,656	8.2	1,100,000	9,020,000.0	7.0	1,100,000	7,700,000.0	40,000	280,000.0	103.6	-127,344	-891,408.0
12	Լորազեպամ 2մգ	դեղահատ	883,728	12.8	1,500,000	19,200,000.0	12.8	1,000,000	12,800,000.0	100,000	1,280,000.0	73.3	-216,272	-2,768,281.6
13	Օլանզապին 10 մգ	դեղահատ	146,220	140.0	60,000	8,400,000.0	140.0	58,000	8,120,000.0	5,800	812,000.0	106.3		0.0
14	Ֆենիլ ալանին չպարունակող մանկական կեր մինչև 1 տարեկան երեխաների համար 12%	գրամ	168,000	26.3	12,000	315,600.0	25.2	6,000	151,200.0	600	15,100.0	55.0		0.0
15	Ֆենիլ ալանին չպարունակող մանկական կեր 1-7 տարեկան երեխաների համար 20%	գրամ	818,400	26.4	818,400	21,605,760.0	25.5	818,400	20,869,200.0	81,840	2,062,400.0	110.0	-81,840	-2,086,920.0
16	Ֆենիլ ալանին չպարունակող մանկական կեր 1-7 տարեկան երեխաների համար 40%	գրամ	132,000	45.0	132,000	5,940,000.0	45.0	132,000	5,940,000.0	13,200	594,000.0	110.0	-13,200	-594,000.0
17	Ֆենիլ ալանին չպարունակող մանկական կեր 15 տարեկանից բարձր երեխաների համար 60%	գրամ	393,120	66.0	393,120	25,945,920.0	57.8	200,000	11,558,000.0	20,000	1,155,800.0	56.0		0.0
18	Բերակտանտ /Սուրվանտա	սրվակ	200	188,000.0	130	24,440,000.0	187950.0	40	7,518,000.0			30.8		0.0
Հ/Հ	Դեղի ջեներիկ անվանում	Չափման միավոր	Գլխավոր մասնագետի հայտ	ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսված դեղեր	23.03.18թ. N22 Լրամշակված հայտով և գնումների պլանով հաստատված դեղեր	16.11.2018թ. Գրությամբ լրացուցիչ քանակներ	Նախահաշվի քանակի համադրումների պլ. %	Քանակների տարբերություն	Գումարների տարբերություն					

				Գին	Քանակ	Գումար	գին	Քանակ	Գումար	Քանակ	Գումար			
19	մորֆին	սրվակ		241.0	33,338	8,034,458.0	241.0	33,338	8,034,458.0			100.0		0.0
20	պապավերին/օմնոպոն/	սրվակ		345.0	37,042	12,779,490.0	345.0	37,042	12,779,490.0			100.0		0.0
21	Տրիմեպերիդին հիդրոքլորիդ/պրոմեդոլ/	սրվակ		475.0	1,049	498,275.0	475.0	1,049	498,275.0			100.0		0.0
22	մեթադոն 5մգ	դեղահատ		90.0	20,000	1,800,000.0	90.0	20,000	1,800,000.0			100.0		0.0
23	մեթադոն 10մգ	դեղահատ		148.8	120,000	17,856,000.0	148.8	120,000	17,856,000.0			100.0		0.0
24	մեթադոն 40մգ	դեղահատ		290.0	50,000	14,500,000.0	290.0	50,000	14,500,000.0			100.0		0.0
25	Մարդու արյան մակարդման 8-րդ գործոն 500ՄՄՀակահեմոֆիլիկ	սրվակ	1,000	40,500.0	1,250	50,625,000.0	41000.0	450	18,450,000.0			36.0		0.0
26	Ֆյուսենազին 25մգ/1մլ	սրվակ	21,425	540.0	22,000	11,880,000.0	538.0	10,000	5,380,000.0	1,000	538,000.0	50.0		0.0
27	Վալպրոատթվի/էնտերիկ/ /նատրիումական աղ	դեղահատ	2,860,000	50.9	500,000	25,450,000.0	50.9	350,000	17,815,000.0			70.0		0.0
28	Էպոէտին քետա 2000ՄՄ	հատ	71,400	5,241.0	89,000	466,449,000.0	4849.8	72,000	349,185,600.0			80.9	-600	-2,909,880.0
29	Ինտերֆերոն ալֆա	սրվակ	2,500	12,785.0	1,100	12,785,000.0	12784.9	650	8,310,153.0			59.1		0.0
30	Տոբերկոլին	դոզա	0	458.4	50,000	22,920,000.0	455.0	50,000	22,750,000.0			100.0		0.0
31	Հիդրօքսիկարբամիդ 500մգ	հատ	90,000	169.0	110,000	18,590,000.0	144.0	65,000	9,360,000.0			59.1		0.0
32	Ինսուլին լիզպրո	սրվակ	54,250	4,886.0	34,877	170,409,022.0	4886.0	34,877	172,593,368.5			100.0		0.0
33	Ինսուլին գլարգին 100ՄՄ	սրվակ	34,890	5,461.0	34,886	190,512,446.0	5461.0	34,886	192,898,409.0			100.0		0.0
34	Ինսուլին իզոֆան	սրվակ	52,250	2,701.0	190	513,190.0						0.0		0.0

35	Ինսուլին կարճատև ազդեցության 10մլ	սրվակ	61,600	2,00 0.0	65,000	130,000,000. 0	1929.0	65,000	125,385,000. 0			100.0	-3,400	-6,558,600.0
36	Ինսուլին միջին ազդեցության 10մլ	սրվակ	130,000	2,00 0.0	160,000	320,000,000. .0	1929.0	160,000	308,640,000. 0			100.0	-30,000	-57,870,000.0
37	Ինսուլին միջին և կարճատև ազդեցության 10մլ	սրվակ	25,000	2,00 0.0	25,000	50,000,000. 0	1929.0	25,000	48,225,000.0			100.0	0.0	0.0
38	Դիաբետոն ՄՌ- 60մգ /Գլիկլազիդ/	դեղահատ	15,000,000	42.0	12,650,000	531,300,000. 0	31.5	12,650,00 0	398,507,883. 0			100.0		0.0
39	Վալպրոատի նատրումական աղ /խրոնո/	դեղահատ	316,000	48.2	300,000	14,460,000.0	41.89	200,000	8,378,000.0			66.7		0.0
40	դեամոարեսին քթակաթիլներ 5մլ	սրվակ	6,765	4,99 0.0	5,720	28,542,800.0	4699.0	3,000	14,097,000.0	270	1,268,700.0	57.2		0.0
41	Կոլխիցին 1մգ	դեղահատ	10,793,416	13.2	1,700,000	22,440,000.0	12.8	1,000,000	12,780,000.0			58.8		0.0
42	ԻՖԱ մեթոդով ՄԻԱՎ-ի հայտնաբերման թեստերիզներ	հատ		469. 0	53,568	25,123,392.0	445.0	53,568	23,837,760.0			100.0		0.0
Հ/Հ	Դեղի ջեներիկ անվանում	Չափման միավոր	Գլխավոր մասնագետի հայտ	ՀՀ պետական բյուջեի նախահաշվով նախատեսված դեղեր			23.03.18թ. N22 Լրամշակված հայտով և գնումների պլանով հաստատված դեղեր			16.11.2018թ. Գրությամբ լրացուցիչ քանակներ		Նախահաշվի քանակի համար. գնումների պլ. %	Քանակների տարբերություն (+ -)	Գումարների տարբերություն (+ -)
				Գին	Քանակ	Գումար	գին	Քանակ	Գումար	Քանակ	Գումար			
43	Իմունաքրոմատոգրաֆիկ արագ թեստ	հատ		878. 0	5,000	4,390,000.0	432.0	2,604	1,123,200.0			52.1		0.0
44	Գլյուկոմետրի թեստերիզներ	հատ	6,618	80.0	115,000	9,200,000.0	80.0	250,000	19,999,800.0			217.4		0.0

45	Դօքսոռուբիցին 10մգ/5մլ	սրվակ	2,800	1,555 .0	2,800	4,354,000.0	1485.0	2,800	4,158,000.0			100.0		0.0
46	Ֆիկլոսպորին	դեղապատ	20,000	336. 0	23,300	7,828,800.0	325.9	10,000	3,259,200.0			42.9		0.0
47	Ֆիտարաբին 100մգ/5մլ	սրվակ	4,000	674. 0	2,800	1,887,200.0								0.0
48	L-ասպարազինազ 10000ՄՎ	սրվակ	146	28,16 0.0	365	10,278,400.0								0.0
49	L-ասպարազինազ 5000ՄՎ	սրվակ	365	40,9 50.0	146	5,978,700.0								0.0
50	Ռիֆամպիցին/Իզոնիազի դ/Պիրազինամիդ/Էթամբո լթոլ	դեղաատ		29.2	104,160	3,041,472.0								0.0
51	Իզոնիազիդ/Ռիֆամպիցին 75/150մգ	դեղաատ		14.2	174,048	2,471,481.6								0.0
52	Ռիֆամպիցին/Իզոնիազի դ/ 60/30մգ	դեղաատ		8.7	3,696	32,044.0								0.0
53	Էթամբոլթոլ 100մգ	դեղաատ		17.8	3,000	53,400.0								0.0
54	Իզոնիազիդ 100մգ	դեղաատ		4.4	14,000	61,600.0								0.0
55	Իզոնիազիդ 300մգ	դեղաատ		9.7	10,752	104,264.4								0.0
56	Ռիֆամպիցին/Իզոնիազի դ	դեղաատ		12.0	1,848	22,213.0								0.0
57	Ռիֆամպիցին 300մգ	դեղաատ		55.0	4,500	247,500.0								0.0
58	Ռիֆամպիցին 150մգ	դեղաատ		23.1	1,800	41,598.0								0.0
59	Ջուր ներարկման	սրվակ		51.5	10,000	515,400.0								0.0
	Ընդամենը					2,600,002,6 26			2,088,470,79 7		25,362,500			-79,810,632.0

Հավելված 2

2017-2018 թթ. ընթացքում ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք բերված դեղերի՝ գնումների պլանի կազմման ընթացքում գլխավոր մասնագետների, դիսպանսերների և մասնագիտացված բժշկական կազմակերպությունների կողմից ներկայացվող դեղերի պահանջարկի ձևավորումը

Հ/Հ	Դեղի անվանումը	Չ/Մ	2017թ.		2018թ.	
			Հիվանդների թիվ	Գլխավոր մասնագետի հայտ (հատ)	Հիվանդների թիվ	Գլխավոր մասնագետի հայտ (հատ)
1	Ֆլուֆենագին 25մգ/1մլ	սրվակ	51,167	17,100	56,630	21,425
2	Կարբամագեպին 200մգ	դեղահատ		2,830,000		5,163,550
3	Բենզոբարբիտալ 100 մգ (Բենզոնալ)	դեղահատ		200,000		200,400
4	Տրիֆլուպերագին 5մգ (Տրիֆտագին)	դեղահատ		1,400,000		1,661,616
5	Ազալեպտին 100մգ (Կլոզապին)	դեղահատ		720,000		630,850
6	Տրիհեքսիֆենիդիլ 2մգ (Յիկլադոլ)	դեղահատ		1,460,000		940,008
7	Հալոպերիդոլ 5մգ	դեղահատ		1,030,000		1,012,656
8	Լորազեպամ 2մգ	դեղահատ		856,000		883,728
9	Դիազեպամ 5մգ	դեղահատ		1,320,000		961,848
10	Ամիտրիպտիլին 25մգ	դեղահատ		545,000		447,984
11	Օլանզապին 10մգ	դեղահատ		110,000		146,220
12	Տիզերցին /Լևոմեպրոմագին/ 25մգ	դեղահատ		290,000		298,000
13	Գլիկլագիդ 60մգ/ Դիաբետոն MR60մգ	դեղահատ	68,000	12,000,000	71,660	15,000,000
14	Մետֆորմին հիդրոքլորիդ 1000 մգ	դեղահատ	68,000	21,000,000	71,660	26,400,000
15	Դեսմոպրեսին քթակաթիլներ 5մլ	շիկ	255	6,024	287	6,765
16	Ինսուլին կարճատև ազդեցության մարդկային 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ	14,500	57,000	14,330	61,600
17	Ինսուլին միջին ազդեցության մարդկային 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ	14,500	145,480	14,330	130,000
18	Ինսուլին 30/70 կարճատև և միջին ազդեցության խառնուրդ մարդկային 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ	14,500	21,500	14,330	25,000

19	Ինսուլին լիզպրո ներարկման լուծույթ 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիջ	894	32,400	886	54,250
20	Ինսուլին մարդու իզոֆան (ռեկոմբինանտ) դեղակախույթ ներարկման 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիջ		49,400		52,250
21	Ինսուլին Գլարգին 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիջ		32,400		34,890
22	Գլիմեպիրիդ 2մգ/500մգ Dinga	դեղահատ	68.000	18,000,000	71,660	12,300,000
23	Էրիթրոպոլետին բետտա 2000 ՄՄ	սրվակ	780	60,000	850	71,400
24	Ցիկլոսպորին /սանդիմուն նեօրալ/ 50 մգ	դեղապատիճ	-	20,000	12	20,000
25	Վալպրոատթթվի նատրիումական աղ 300մգ	դեղահատ	4,400	1,300,000	6,920	2,990,000
26	Կոլխիցին 1մգ	դեղահատ	16,500	1,800,000	15,850	10,793,416
27	Բերակտանտ /սուրվանտա/	սրվակ	200	200	200	200

Հավելված 3

2018 թթ. գնումների ծավալների ձևավորման ընթացքում Նախարարության պահեստում և բժշկական կազմակերպություններում տարեսկզբի դրությամբ առկա դեղերի քանակների հաշվառումը

Հ/Հ	Դեղի անվանումը	Չ/Մ	2018թ.						
			Սկզբնական մնացորդ պահեստ և ԲԿ (հատ)	Գլխավոր մասնագետի հայտ	Դեղի մուտք (հատ)	Տարվա Փաստացի ծախս ԲԿ ներ(հատ)	Վերջնական մնացորդ պահեստ և ԲԿ (հատ)	Մնացորդի գումար (դրամ)	Պաշարի սպառման ժամկետ (ամիս)
1	Ֆլուֆենազին 25մգ/1մլ	սրվակ	2,474	21,425	11,000	9,964	3,510	1,888,380	4.2
2	Կարբամազեպին 200մգ	դեղահատ	912,326	5,163,550	1,625,000	1,847,177	690,149	6,487,401	4.5
3	Բենզոբարբիտալ 100 մգ (Բենզոնալ)	դեղահատ	124,795	200,400	257,088	274,022	107,861	1,510,054	4.7
4	Տրիֆլուտպերազին 5մգ (Տրիֆտազին)	դեղահատ	663,319	1,661,616	1,650,048	1,700,731	612,636	2,450,544	4.3
5	Ազալեպտին 100մգ (Կլոզապին)	դեղահատ	430,179	630,850	560,000	740,074	250,105	6,902,898	4.1
6	Տրիհեքսիֆենիդիլ 2մգ (Յիկլադոլ)	դեղահատ	614,210	940,008	1,575,264	1,756,869	432,605	1,903,462	3.0
7	Հայրապերիդոլ 5մգ	դեղահատ	292,390	1,012,656	1,140,072	1,067,710	364,752	2,553,264	4.1
8	Լորազեպամ 2մգ	դեղահատ	379,062	883,728	1,100,040	1,121,160	357,942	4,581,658	3.8
9	Դիազեպամ 5մգ	դեղահատ	425,157	961,848	1,296,048	1,301,546	419,659	2,685,818	3.9
10	Ամիտրիպտիլին 25մգ	դեղահատ	197,935	447,984	500,016	472,134	225,817	1,761,373	5.7
11	Օլանզապին 10մգ	դեղահատ	80,820	146,220	63,900	125,100	19,620	2,746,800	1.9
12	Տիզերցին /Լևոմետիլոմազին/ 25մգ	դեղահատ	128,184	298,000	298,000	315,152	111,032	2,664,768	4.2
13	Դոքսոռոբիցին 10մգ/5մլ	սրվակ	1,078	2,800	2,800	1,543	2,335	3,467,475	18.2
14	Ինտերֆերոն ալֆա 2-Ա 3ՄՄ	սրվակ	1,241	2,500	650	1,275	616	7,875,548	5.8
15	Հակահեմոֆիլիկ 8-րդ գործոն 500 ՄՄ	սրվակ	579	1,000	450	769	260	10,660,000	4.1
16	Ցիտարաբին 100մգ/5մլ	սրվակ	2,540	4,000	-	1,939	601	405,074	3.7
17	Լ Ասպարազինազա 10000ՄՎ	սրվակ	179	146	-	49	130	5,323,500	31.8
18	Լ Ասպարազինազա 5000ՄՎ	սրվակ	251	365	-	135	116	3,266,560	10.3
19	Հիդրոքսիկարբամիդ 500մգ / Հիդրեա	դեղապատ իճ	44,730	90,000	65,000	78,542	31,188	4,491,072	4.8
20	Գլիկլազիդ 60մգ/ Դիաբետոն MR60մգ	դեղահատ	5,184,244	15,000,000	12,658,200	12,636,528	5,205,916	163,465,762	4.9
21	Մետֆորմին հիդրոքլորիդ 1000 մգ	դեղահատ	2,708,193	26,400,000	7,700,070	7,813,497	2,594,766	25,947,660	4.0
22	Դեանոպրետին քթակաթիլներ 5մլ	շշիկ	2,169	6,765	3,270	3,855	1,584	7,443,216	4.9
23	Ինսուլին կարճատև ազդեցության մարդկային 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ	23,576	61,600	65,000	69,748	18,828	36,300,384	3.2
24	Ինսուլին միջին ազդեցության մարդկային 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ	62,674	130,000	160,000	139,669	83,005	160,033,640	7.1

25	Ինսուլին 30/70 կարճատև և միջին ազդեցության խառնուրդ մարդկային 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ	7,498	25,000	25,000	21,361	11,137	21,472,136	6.3
26	Ինսուլին լիզպրո ներարկման լուծույթ 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիդջ	37,426	54,250	34,877	33,675	38,628	191,154,521	13.8
27	Ինսուլին մարդու իզոֆան (ռեկոմբինանտ) դեղակախույթ ներարկման 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիդջ	13,617	52,250	-	13,617	-	-	-
28	Ինսուլին Գլարգին 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիդջ	30,602	34,886	34,877	18,164	47,315	261,689,802	17.8
29	Գլիմեպիրիդ 2մգ/500մգ Dinga	դեղահատ	2,875,105	12,300,000	4,620,030	6,210,762	1,284,373	18,494,971	2.5
30	Էրիթրոպոլէտին բետտա 2000 ՄՄ	սրվակ	12,071	71,400	72,000	58,440	25,631	124,305,224	5.3
31	Ցիկլոսպորին /սանդիմուն նեօրալ/ 50 մգ	դեղապատ իճ	15,130	20,000	10,000	15,820	9,310	3,034,129	7.1
32	Վալպրոատթթվի նատրիում. աղ 300մգ /էնտերիկ/	դեղահատ	589,654	2,990,000	350,000	737,185	202,469	10,305,672	3.3
33	Վալպրոատթթվի նատրիում. աղ /խրոնո/	դեղահատ	209,780	316,000	210,250	282,419	137,611	5,764,525	5.8
34	Կոլխիցին 1մգ	դեղահատ	838,326	10,793,416	881,160	1,383,308	336,178	4,303,078	2.9
35	Տուբերկուլին	դոզա	-	-	50,000	49,900	100	45,500	0.0
36	Մորֆին հիդրոքլորիդ 1%-1մլ (մեծածախ)	սրվակ	1,748	-	39,338	26,189	14,897	3,590,177	6.8
37	Օմնոպոն 2%-1մլ (մեծածախ)	սրվակ	8,944	-	44,142	24,523	28,563	9,854,235	14.0
38	Պրոմեդոլ 2%-1մլ (մեծածախ)	սրվակ	305	-	1,049	784	570	270,750	8.7
39	Մեթադոն 5մգ	դեղահատ	-	-	20,000	20,000	-	-	-
40	Մեթադոն 10մգ	դեղահատ	-	-	120,000	-	120,000	17,856,000	-
41	Մեթադոն 40մգ	դեղահատ	-	-	50,000	-	50,000	14,500,000	-
42	Օսելտամիվիր /Տամիֆլու/	դ/հատ	38,950	-	-	23,650	15,300	14,688,000	7.8
43	Բերակտանտ /սուրվանտա/	սրվակ	36	200	40	54	22	4,134,900	4.9
44	Ալոպիա, Լոպինավիր /ոխտոնաիր 200մգ+50մգ	դ/հատ	187.200	-	-	187.200	-	-	-
45	Ֆենիլ պանին չպարունակող մանկ. կեր մինչև 1 տար.12%	գրամ	105,300	168,000	6.400	111.600	105,195	2,650,909	0.0
46	Ֆենիլ պանին չպարունակող մանկ. կեր 1-7 տար.20%	գրամ	41,200	818,400	900.000	558.400	382,800	9,761,400	8.2
47	Ֆենիլ պանին չպարունակող մանկ. կեր 15 տար. բարձր-60%	գրամ	364,000	132,000	200.000	432.000	132,000	7,628,280	3.7
48	Ֆենիլ պանին չպարունակող մանկ. կեր 1-7 տար.- 40%	գրամ	-	393,120	145.200	132.000	13,200	594,000	1.2
49	ԻՖԱ մեթոդով ՄԻԱՎ-ի հայտնաբերման թեստ-երիզներ	հատ	-	-	53.568	43.200	10,368	4,613,760	2.8

50	Իմունաքրոմատոգրաֆիկ արագ թեստ	հատ			2.600	2.600		-	
51	Գլուկոմետրի թեստ-երիզներ	հատ	2,050	6,618	5000	5600	1,450	5,800,000	3.1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ								1,228,418,651	

հավելված 4

2018 թ. ՀՀ ԱՆ-ի կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք բերված հակադիաբետիկ դեղերի մնացորդների վերաբերյալ
2018թ.

Հ/Հ	Դեղի անվանումը	Զ/Մ	Հիվանդ/թիվ	Սկզբնական մնացորդ (քանակ)	Գլխավոր մասնագետի հայտ (քանակ)	Դեղի մուտք (քանակ)	Տարվա Փաստացի ծախս	Վերջնական մնացորդ	Մնացորդի գումար	Պաշարի սպառման ժամկետ (ամիս)
1	Գլիկլազիդ 60մգ/ Դիաբետոն MR60մգ	դեղահատ	71,660	5,184,244	15,000,000	12,658,200	12,636,528	5,205,916	163,465,762	4.94
2	Մետֆորմին հիդրոքլորիդ 1000 մգ	դեղահատ		2,708,193	26,400,000	7,700,070	7,813,497	2,594,766	25,947,660	3.99
3	Դեմոլարեսին քթակաթիլներ 5մլ	շշիկ	287	2,169	6,765	3,270	3,855	1,584	7,443,216	4.93
4	Ինսուլին կարճատև 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ	14,330	23,576	61,600	65,000	69,748	18,828	36,300,384	3.24
5	Ինսուլին միջին 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ		62,674	130,000	160,000	139,669	83,005	160,033,640	7.13
6	Ինսուլին 30/70 կարճատև և միջին խառնուրդ 100 ՄՄ, 10մլ	սրվակ		7,498	25,000	25,000	21,361	11,137	21,472,136	6.26
7	Ինսուլին լիզարո ներարկման լուծույթ 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիժ	886	37,426	54,250	34,877	33,675	38,628	191,154,521	13.76
8	Ինսուլին մարդու իզոֆան (ռեկոմբինանտ) դեղա-կախույթ ներարկման 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիժ		13,617	52,250	-	13,617	-	-	-
9	Ինսուլին Գլարգին 100 ՄՄ, 3մլ	քարտրիժ		30,602	34,890	34,877	18,164	47,315	261,689,802	17.8
10	Գլիմեպիրիդ 2մգ/500մգ Դինգա	դեղահատ	71.660	2,875,105	12,300,000	4,620,000	6,210,762	1,284,343	18,494,971	2.48
Ընդամենը									886,002,092	
						Պայմանագրային գումարը կազմել է 1,404,912,391 դրամ, որից մնացորդի գումարը կազմել է 886,002,092 դրամ (63.1%)				

2018թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԱՆ իմունականխարզելման ազգային ծրագրի մուտքը, ելքը, մնացորդը

Հավելված 5																								
N	Առևտրային անվանումը	Ջեներիկը	Արտադրող կազմակերպություն	Երկիր	Սերիա	Պիտան իության ժամկետը	Չափանմիավորը	Դեղաչափ	Դեղաձև	Մատակարար	Միավորի գինը /հազար դրամ/	Դեղի տարեսկզբի մնացորդը		Դեղի մուտքը		Դեղի ելքը		Դեղի տարեվերջի մնացորդը		Տարեկան պահանջարկն ըստ ԱՆ 10.04.2017 թիվ 1189-Ա հրամանի	Անհրաժեշտ պահուստային պաշար (25%)	Տոկոս /պահուստային պաշարը գերազանցում է տարեվերջի մնացորդի նկատմամբ		
												հատ	գումար	հատ	գումար	հատ	գումար	հատ	գումար					
1	ԱԴՓ-Մ	ԱԴՓ-Մ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	D2285	06-18թ.	դոլար	10դոլար	22հկ	UNICEF	87.6	17,970	1,573,453	0	17,970	1,573,453	0	0						
	ԱԴՓ-Մ	ԱԴՓ-Մ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	D2331	02-19թ.	դոլար	10դոլար	22հկ	UNICEF	89.9	124,000	11,145,120	0	124,000	11,145,120	0	0						
	ԱԴՓ-Մ	ԱԴՓ-Մ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	D2332	02-19թ.	դոլար	10դոլար	22հկ	UNICEF	89.9	33,700	3,028,956	0	33,700	3,028,956	0	0						
	Տետադիֆ	ԱԴՓ-Մ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	D2433	01-21թ.	դոլար	10դոլար	22հկ	UNICEF	72.3		0	28,000	2,024,400	220	15,906	27,780	2,008,494					
	Տետադիֆ	ԱԴՓ-Մ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	D2436	01-21թ.	դոլար	10դոլար	22հկ	UNICEF	72.3		0	132,000	9,543,600		0	132,000	9,543,600					
Ընդամենը ԱԴՓ-Մ										Ընդամենը	175,670	15,747,529	160,000	11,568,000	175,890	15,763,435	159,780	11,552,094	235,000	60,000	166			
2	ԲՅԺ	ԲՅԺ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	294-1	02-20թ.	դոլար	20դոլար	սրվակ	UNICEF	51.2	141,320	7,234,171	0	140,800	7,207,552	520	26,619						
	ԲՅԺ	ԲՅԺ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	363	11-20թ.	դոլար	20դոլար	սրվակ	UNICEF	45.9		0	100,400	4,611,372	0	100,400	4,611,372						
	ԲՅԺ	ԲՅԺ	BB-NCIPD	Բուլղարիա	364-1	11-20թ.	դոլար	20դոլար	սրվակ	UNICEF	45.9		0	69,600	3,196,032	20,940	961,565	48,660	2,234,467					
Ընդամենը ԲՅԺ										Ընդամենը	141,320	7,234,171	170,000	7,807,404	161,740	8,169,117	149,580	6,872,458	240,000	60,000	149			
3	Էուպենտա	ԱԿԴՓ/ՎՀԲ/ՀԻԲ	LG LIFE Sciences	Կորեա	FWL18501	18.01.21թ.	դոլար	1դոլար	22հկ	UNICEF	533.2		0	26,910	14,348,950	0	26,910	14,348,950						
	Էուպենտա	ԱԿԴՓ/ՎՀԲ/ՀԻԲ	LG LIFE Sciences	Կորեա	FWL18501	18.01.21թ.	դոլար	1դոլար	22հկ	UNICEF	539.9		0	10,852	5,858,995	128	69,107	10,724	5,789,888					

	Էուպենտա	ԱԿԴՓ/ՎՀԲ/ՀԻԲ	LG LIFE Sciences	Կորեա	FWL18501	18.01.21թ	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	529.9		0	38,870	20,597,602		0	38,870	20,597,602			
	Էուպենտա	ԱԿԴՓ/ՎՀԲ/ՀԻԲ	LG LIFE Sciences	Կորեա	FWL18501	18.01.21թ	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	529.7		0	35,880	19,004,201		0	35,880	19,004,201			
Ընդամենը Էուպենտա										Ընդամենը			0	142,512	76,114,748	128	69,107	142,384	76,045,640	130,000	35,000	307
4	ԻՊՊ	Ինակտիտի վացված պոլիոմելիտի պատ	Bilthoven Biologicals B.V.	Նիդեռլանդներ	IPV928BA	07.11.19թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,451.5	45	65,316		0	45	65,316	0	0			
	ԻՊՊ	Ինակտիտի վացված պոլիոմելիտի պատ	Bilthoven Biologicals B.V.	Նիդեռլանդներ	1737006A	24.07.20թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,463.7	6,412	9,385,116		0	6,412	9,385,116	0	0			
	ԻՊՊ	Ինակտիտի վացված պոլիոմելիտի պատ Ինակտիտի վացված պոլիոմելիտի պատ	Bilthoven Biologicals B.V.	Նիդեռլանդներ	1738002A	24.07.20թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,463.7	13,748	20,122,673		0	13,748	20,122,673	0	0			
	ԻՊՊ	Ինակտիտի վացված պոլիոմելիտի պատ	Bilthoven Biologicals B.V.	Նիդեռլանդներ	1745005A	24.10.20թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,499.3		0	11,880	17,811,565	11,880	17,811,565	0	0			
	ԻՊՊ	Ինակտիտի վացված պոլիոմելիտի պատ	Bilthoven Biologicals B.V.	Նիդեռլանդներ	1811001B	12.03.21թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,521.7		0	5,513	8,389,132	5,445	8,285,657	68	103,476			
	ԻՊՊ	Ինակտիտի վացված պոլիոմելիտի պատ	Bilthoven Biologicals B.V.	Նիդեռլանդներ	1814003A	12.03.21թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,521.7		0	6,367	9,688,664		0	6,367	9,688,664			
Ընդամենը ԻՊՊ										Ընդամենը		20,205	29,573,105	23,760	35,889,361	37,530	55,670,326	6,435	9,792,140	43,000	12,000	-46
5	Պրիորիքս	ԿԿԽ	GSKBelgium	Բելգիա	AMJR D349AA	03-18թ.	դոզա	2դոզա	22հկ	UNICEF	1,745.8	82	143,157		0	82	143,157		0			
	Պրիորիքս	ԿԿԽ	GSKBelgium	Բելգիա	AMJR D607AA	03-19թ.	դոզա	2դոզա	22հկ	UNICEF	1,771.0	6,588	11,667,414		0	6,588	11,667,414		0			

	Պրիորիթս	ԿԿԽ	GSKBelgium	Բելգիա	AMJR D612A A	03-19թ.	դոլար	Չդոլար	Չժողով	UNICEF	1,771.0	98,032	173,615,652	0	83,486	147,854,541	14,546	25,761,111			
	Պրիորիթս	ԿԿԽ	GSKBelgium	Բելգիա	AMJR D834 AA	01-20թ.	դոլար	Չդոլար	Չժողով	UNICEF	2,171.2		0	50,000	108,562,000	0	50,000	108,562,000			
	Պրիորիթս	ԿԿԽ	GSKBelgium	Բելգիա	AMJR D841A A	03-20թ.	դոլար	Չդոլար	Չժողով	UNICEF	2,494.8		0	37,400	93,305,894	0	37,400	93,305,894			
	Պրիորիթս	ԿԿԽ	GSKBelgium	Բելգիա	AMJR D840 AA	04-20թ.	դոլար	Չդոլար	Չժողով	UNICEF	2,494.8		0	10,600	26,444,986	0	10,600	26,444,986			
Ընդամենը ԿԿԽ										Ընդամենը	104,702	185,426,223	98,000	228,312,880	90,156	159,665,112	112,546	254,073,991	142,000	36,000	213
6	Ալգավակ Կ	Հեպատիտ Ա	Վեկտոր-ԲիԱլգամ	Ռուսաստան	172	18.03.18թ.	դոլար	1դոլար	սրվակ	Նատալի Ֆարմ	8,100.0	696	5,637,600	0	696	5,637,600		0			
	Ալգավակ Կ	Հեպատիտ Ա	Վեկտոր-ԲիԱլգամ	Ռուսաստան	194	05.05.19թ.	դոլար	1դոլար	սրվակ	Նատալի Ֆարմ	8,085.0	29,468	238,248,780	0	21,222	171,579,870	8,246	66,668,910			
Ընդամենը Հեպատիտ Ա										Ընդամենը	30,164	243,886,380	0	0	21,918	177,217,470	8,246	66,668,910	20,000	5,000	65
7	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVA16 032	22.08.19թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	250.0	6,770	1,692,500	0	6,770	1,692,500	0	0			
	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVA16 033	23.09.19թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	250.0	23,230	5,807,500	0	11,828	2,957,000	11,402	2,850,500			
	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVA16 010	10.02.19թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	250.0	426	106,500	0	426	106,500	0	0			
	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVA16 028	02.05.19թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	250.0	27,982	6,995,500	0	27,982	6,995,500	0	0			
	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVX15 008	22.06.18թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	342.1	8	2,737	0	8	2,737	0	0			
	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVA18 001	01-21թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	254.5		0	42,500	10,815,400	0	42,500	10,815,400			
	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVA18 007	19.03.21թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	235.7		0	14,090	3,320,590	0	14,090	3,320,590			
	Էուվաքս	Հեպատիտ Բ	LG LIFE Sciences	Կորեա	UVA18 008	19.03.21թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	235.7		0	5,910	1,392,810	0	5,910	1,392,810			
Ընդամենը Հեպատիտ Բ										Ընդամենը	58,416	14,604,737	62,500	15,528,800	47,014	11,754,237	73,902	18,379,300	173,000	43,000	72
8	Menactra	Մենինգակոկալիս պատ	Sanofi Pasteur	Ֆրանսիա	U583 8AB	02.03.19թ.	դոլար	1դոլար	Չժողով	UNICEF	12,700.8	17,093	217,094,774	0	13,458	170,927,366	3,635	46,167,408			
Ընդամենը մենինգ.պատ										Ընդամենը	17,093	217,094,774	0	0	13,458	170,927,366	3,635	46,167,408	20,000	5,000	-27

9	Gardasil	Պապիլոմա վիրուսի պատ	Merk Sharp	ԱՄՆ	13326	12.10.19 թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	2,201.5	24,543	54,031,660		0	2,890	6,362,364	21,653	47,669,296			
	Gardasil	Պապիլոմա վիրուսի պատ	Schering-Plough Central East AG	Նիդեռլանդներ	R001335	14.04.20 թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	2,379.9		0	31,500	74,968,110		0	31,500	74,968,110			
Ընդամենը Gardasil										Ընդամենը	24,543	54,031,660	31,500	74,968,110	2,890	6,362,364	53,153	122,637,406	30,000	7,500	609	
10	Պրեվենար	Պնևմոկոկային պատ.	Pfizer	Բելգիա	R82819	05-19թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,811.8	8,650	15,672,243		0	8,650	15,672,243	0	0			
	Պրեվենար	Պնևմոկոկային պատ.	Pfizer	Բելգիա	S11456	04-19թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,811.8	83,062	150,493,393		0	83,062	150,493,393	0	0			
	Պրեվենար	Պնևմոկոկային պատ.	Pfizer	Բելգիա	T82105	04-20թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,655.4		0	70,000	115,877,300	26,604	44,039,996	43,396	71,837,304			
	Պրեվենար	Պնևմոկոկային պատ.	Pfizer	Բելգիա	X55269	12-20թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	1,826.6		0	88,000	160,741,680		0	88,000	160,741,680			
Ընդամենը պնևմ.պատ.										Ընդամենը	91,712	166,165,636	158,000	276,618,980	118,316	210,205,631	131,396	232,578,984	173,000	43,000	206	
11	Ռոտարիքս	Ռոտարիքսի պատ.	GSKBelgium	Բելգիա	AROL B678AA	12-18թ.	դոզա	1դոզա	պարկուճ	UNICEF	1,015.3	29,824	30,279,412		0	29,824	30,279,412	0	0			
	Ռոտարիքս	Ռոտարիքսի պատ.	GSKBelgium	Բելգիա	AROL C052AA	08-20թ.	դոզա	1դոզա	պարկուճ	UNICEF	1,112.9		0	82,500	91,815,900	37,836	42,108,441	44,664	49,707,459			
Ընդամենը Ռոտարիքս										Ընդամենը	29,824	30,279,412	82,500	91,815,900	67,660	72,387,854	44,664	49,707,459	86,000	22,000	103	
12	Քվինվաքսեն	ԱԿԴՓ/ՎՀԲ/ՀԻԲ	Janssen vaccines Cor.	Կորեա	1453395.01	27.01.19 թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	472.3	39,200	18,513,376		0	39,200	18,513,376		0			
	Քվինվաքսեն	ԱԿԴՓ/ՎՀԲ/ՀԻԲ	Janssen vaccines Cor.	Կորեա	1453395.01	27.01.19 թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	472.3	79,800	37,687,944		0	79,411	37,504,227	389	183,717			
	Քվինվաքսեն	ԱԿԴՓ/ՎՀԲ/ՀԻԲ	Janssen vaccines Cor.	Կորեա	1453395.01	27.01.19 թ.	դոզա	1դոզա	22հկ	UNICEF	472.3	12,088	5,708,921		0	12,088	5,708,921		0			
Ընդամենը քվինվաքսեն										Ընդամենը	131,088	61,910,241	0	0	130,699	61,726,524	389	183,717	0	0	0	

13	Պոլիո Սաքին	Պոլիոմելիտի պատ.	GSKBelgium	Բելգիա	AOP4 A565A B	01-19թ.	դոզա	10դոզա	22հկ	UNICEF	107.1	172,050	18,433,437	0	171,920	18,419,509	130	13,928				
	Պոլիո Սաքին	Պոլիոմելիտի պատ.	GSKBelgium	Բելգիա	AOP4 A572A A	10-19թ.	դոզա	10դոզա	22հկ	UNICEF	89.6	0	120,000	10,755,600	0	120,000	10,755,600					
	Պոլիո Սաքին	Պոլիոմելիտի պատ.	GSKBelgium	Բելգիա	AOP4 A618A A	10-19թ.	դոզա	10դոզա	22հկ	UNICEF	89.6	0	112,000	10,038,560	15,200	1,362,376	96,800	8,676,184				
	Պոլիո Սաքին	Պոլիոմելիտի պատ.	GSKBelgium	Բելգիա	AOP4 A618A A	02-20թ.	դոզա	10դոզա	22հկ	UNICEF	100.7	0	30,000	3,021,300	0	30,000	3,021,300					
Ընդամենը պոլիո. պատ.											Ընդամենը	172,050	18,433,437	262,000	23,815,460	187,120	19,781,885	246,930	22,467,012	260,000	65,000	280
14	Տուլարեմիայի պատ.	Տուլարեմիայի պատ.	Միկրոգեն	Ռուսաստան	10	05-19թ.	դոզա	35դոզա	սրվակ	Միկրոգեն	827.0	24,710	20,435,170	0	24,465	20,232,555	245	202,615				
	Տուլարեմիայի պատ.	Տուլարեմիայի պատ.	Միկրոգեն	Ռուսաստան	20	12-19թ.	դոզա	35դոզա	սրվակ	Միկրոգեն	835.0	0	6,125	5,114,375	6,125	5,114,375	0					
	Տուլարեմիայի պատ.	Տուլարեմիայի պատ.	Միկրոգեն	Ռուսաստան	29	04-20թ.	դոզա	35դոզա	սրվակ	Միկրոգեն	769.3	0	33,075	25,444,267	25,865	19,897,686	7,210	5,546,581				
Ընդամենը տուլ. պատ											Ընդամենը	24,710	20,435,170	39,200	30,558,642	56,455	45,244,616	7,455	5,749,196	40,000	10,000	-25
15	Ռաբի պոլիո	Հակակատարողության պատ	Chiron Behring Vaccines PVT LTD	Հնդկաստան	3381	03-20թ.	դոզա	1դոզա	սրվակ	ՀՎՀԱ ԱԿ (ՀՀ ԱՆ)	2,389.6	3,972	9,491,332	0	3,971	9,488,943	1	2,390				
	Speeda	Հակակատարողության պատ		Չինաստան	S2004 3090	02-21թ.	դոզա	1դոզա	սրվակ	ՀՎՀԱ ԱԿ	1,467.9	0	1,000	1,467,910	987	1,448,827	13	19,083				
	KOKAE B	Հակակատարողության պատ	Микроген	Ռուսաստան	Y135	04-20թ.	դոզա	1դոզա	սրվակ	Микроген	2,904.0	0	6,500	18,876,000	0	6,500	18,876,000					
Ընդամենը ռաբիպոլիո											Ընդամենը	3,972	9,491,332	7,500	20,343,910	4,958	10,937,770	6,514	18,897,472	16,000	4,000	63
16	FLUMu Iti	Գրիպի պատվ.	Green Cross	Կորեա	V5021 7021	06.08.18թ.	դոզա	10դոզա	22հկ	ՀՀ ԱՆ(UNICEF)	1,277.5	4,010	5,122,935	0	4,010	5,122,935	0	0				

Vaxigrip	Գրիպի պատվ	Sanofi Pasteur	Ֆրանսիա	R3J69 2V	07-19թ.	դոզա	1դոզա	ներկայացված շաբաթ	ՀՀ ԱՆ(UNICEF)	1,675.0	0	26,782	44,858,779	22,900	38,356,584	3,882	6,502,195			
Vaxigrip	Գրիպի պատվ	Sanofi Pasteur	Ֆրանսիա	R3J70 5V	07-19թ.	դոզա	1դոզա	ներկայացված շաբաթ	ՀՀ ԱՆ(UNICEF)	1,675.0	0	33,218	55,638,821	33,218	55,638,821	0	0			
FLUMuIti	Գրիպի պատվ	Green Cross	Կորեա	V5021 8024	16.08.19թ.	դոզա	10դոզա	ներկայացված շաբաթ	UNICEF	1,330.6	0	30,000	39,916,800	29,550	39,318,048	450	598,752			
Ընդամենը գրիպի պատվ									Ընդամենը	4,010	5,122,935	90,000	140,414,400	89,678	138,436,389	4,332	7,100,947	0	0	0
Ընդհանուր											1,079,436,743		1,033,756,594		1,164,319,203		948,874,135			

Հավելված 6					
ԱՄՆ դոլար					
2016-2018թ. 1-ին կիսամյակում ՀՀ ներմուծված դեղեր՝ ըստ ներմուծման երկրների					
	Ներմուծման երկիր	2016թ.	2017թ.	2018թ. կիսամյակ	2016-2018թթ կիսամյակ
1	Վրաստան	21,164,660.1	24,761,364.8	13,251,236.4	59,177,261.3
2	Հունգարիա	9,054,555.7	10,068,902.4	4,724,494.2	23,847,952.3
3	Ռուսաստան	5,788,474.8	8,482,568.7	5,067,504.4	19,338,547.9
4	Սլովենիա	5,937,930.1	7,570,927.9	3,965,670.1	17,474,528.1
5	Գերմանիա	5,727,364.8	6,538,413.2	2,002,254.6	14,268,032.6
6	Ուկրաինա	3,906,434.3	3,858,191.5	2,334,651.7	10,099,277.5
7	Շվեյցարիա	4,782,034.4	2,712,178.8	1,316,454.5	8,810,667.7
8	Բելգիա	2,240,841.1	2,779,044.9	1,870,734.1	6,890,620.0
9	Բուլղարիա	2,439,937.0	2,818,471.8	1,110,792.1	6,369,200.9
10	Ֆրանսիա	2,261,580.7	2,370,620.7	1,105,716.7	5,737,918.1
11	Լեհաստան	588,577.7	2,776,260.3	823,679.7	4,188,517.8
12	Հարավային Կորեա	1,425,341.9	794,423.9	660,923.0	2,880,688.8
13	Բելառուս	867,984.1	1,279,820.7	539,222.2	2,687,027.0
14	Լատվիա	734,152.9	1,146,505.2	742,086.6	2,622,744.7
15	Նիդերլանդներ	890,524.9	1,301,504.3	321,434.3	2,513,463.5
16	Չինաստան	952,864.2	584,746.6	299,968.0	1,837,578.8
17	Հնդկաստան	601,993.2	525,109.3	441,640.7	1,568,743.2
18	Ավստրիա	832,167.1	330,436.9	354,451.0	1,517,055.0
19	Ռումինիա	637,899.3	717,370.4	133,129.8	1,488,399.5
20	Լյուքսեմբուրգ	1,228,821.2	103,921.1	44,557.4	1,377,299.8

21	Մակեդոնիա	403,702.5	438,258.5	310,520.2	1,152,481.2
22	Մոլդովա	333,812.5	452,668.2	313,774.7	1,100,255.3
23	Ֆինլանդիա	373,385.6	347,775.3	267,849.1	989,010.1
24	Սերբիա	258,894.7	467,205.4	255,584.2	981,684.3
25	Մեծ Բրիտանիա	371,288.3	334,981.3	205,558.4	911,828.0
26	Սիրիա	264,507.2	264,553.9	381,206.4	910,267.5
27	Լիտվա	177,706.2	439,531.7	255,693.2	872,931.2
28	Իտալիա	361,885.7	337,665.5	169,432.3	868,983.5
29	ԱՄՆ	37,175.8	652,140.2	53,309.0	742,625.0
30	Կիպրոս	260,208.9	328,267.3	151,075.1	739,551.3
31	Դանիա	520,030.8	62,496.9	3,400.0	585,927.7
32	Չեխիայի Հանրապետություն	129,473.3	271,385.5	161,751.5	562,610.3
33	Հունաստան	209,341.2	259,002.6	71,763.0	540,106.8
34	Հոնգ Կոնգ	72,110.0	125,826.5	99,661.8	297,598.3
35	Իսպանիա	125,364.2	80,398.1	43,615.2	249,377.5
36	Եգիպտոս	30,228.0	129,270.4	87,000.0	246,498.4
37	Իսրայել	98,681.1	106,659.4		205,340.5
38	Միացյալ Արաբական Էմիրություններ	50,834.0	114,515.0		165,349.0
39	Թայլանդ		83,692.2	66,001.6	149,693.8
40	Բոսնիա և Հերցեգովինա	47,040.9	63,819.7	28,255.4	139,116.0
41	Կանադա	40,610.0	54,326.0	41,816.0	136,752.0
42	Իռլանդիա	45,360.7	70,547.3	6,850.0	122,758.0
43	Իտրվաթիա	34,066.6	30,761.5	43,944.6	108,772.8

44	Վիետնամ	24,703.1	40,026.5	24,841.3	89,571.0
45	Ավստրալիա	25,470.0	60,000.0		85,470.0
46	Ուզբեկստան	25,000.0	33,487.5	14,000.0	72,487.5
47	Պաղեստին		71,789.1		71,789.1
48	Հորդանան	70,500.0			70,500.0
49	Բրազիլիա	11,616.0	46,360.2	10,099.3	68,075.5
50	Ղազախստան	12,499.2	17,258.6	10,928.4	40,686.2
51	Բանգլադեշ	15,802.6	10,837.0	9,280.1	35,919.8
52	Մալայզիա	16,625.0	11,925.0	4,800.0	33,350.0
53	Իրան	22,363.4			22,363.4
54	Ճապոնիա		12,000.0		12,000.0
55	Մոնակո	4,835.4			4,835.4
56	Սալվադոր	4,000.0			4,000.0
57	Մեքսիկա	1,950.0			1,950.0
58	Շվեդիա	789.1			789.1
	Ընդամենը	76,546,001.7	87,340,216.0	44,202,612.1	208,088,829.8